

Barban, travanj 2006. • Broj: 14 • Godina VI.

Barbanski glasnik

Glasilo Općine Barban

www.barban.hr

BESPLATNO

Osričan Vazam!

VIJESTI

Proširenje groblja na Prnjanima

Sredinom mjeseca završeni su radovi proširenja groblja na Prnjanima. Preostalo je još postaviti ulazni portun te, nakon slijeganja navežene zemlje, uređivanje staza. Na zemljisu, koje je darovala Crkva, Općina je financirala izgradnju 35 novih grobnica (za šest osoba) i 140 zemljanih grobnih mjesta, čime je rješen goruci problem ovog dijela Barbanštine. Radovi su se izvodili sa više manjih obrtnika, a završne radove je izvelo poduzeće De Conte iz Labina. Ovom groblju gravitaju mještani mjesnih odbora Prnjani, Petehi, Grandići te dijela MO Barban, ukupno oko 400 domaćinstava. Uskoro se očekuje i početak radova za završetak proširenja groblja u Barbanu, a u tijeku je pozivni natječaj za odabir izvođača radova.

Odmah po završetku izgradnje groblja na Prnjanim započela je prodaja grobnih mjesta i grobnica. Podsjecamo da je cijena 200 eura/m², a za osobe koje nemaju prebivalište na području Općine, ali su barbarskoga porijekla, cijena je dvostruko veća. Sve potrebne informacije o prodaji grobnih mjesta mogu se dobiti od strane općinskih referenata:

- za groblja Prnjani i Sutivanac: Aldo Osip, tel. 567-635, gsm: 098 224-544
- za groblja Barban i Škitača: Milio Bulić, tel. 567-635, gsm: 098 407-635

Održavanje poljskih puteva

U sklopu općinskog programa održavanja poljskih puteva na Barbanštini, tucanik iz starog napuštenog kamenoloma Strižnjak kod Pavlići navežen je na niz lokacija. Zasad je pokriveno područje mjesnih odbora Barban, Šajini, Grandići, Petehi i Prnjani, ali se akcija nastavlja do pokrivanja kompletne općine. U dogovoru s predsjednicima mjesnih odbora, mještani će dalje sami traktorima razvoziti materijal gdje je to potrebno. Akcija navoženja materijala po seoskim putevima počela je još krajem prošle godine, a dovršetak ovisi o vremenskim prilikama i o konačno definiranim potrebama od strane mjesnih odbora.

Čišćenje divljih smetlišta i zbrinjavanje krupnog otpada

Već četiri godine traje općinska akcija čišćenja divljih deponija diljem Barbanštine. Dosad je odvezeno više od 400 napuštenih automobila i drugih vozila, a od početka ove godine čak 63 automobilske olupine i mnogo drugog krupnog otpada. Općina ovu akciju provodi u suradnji s poduzećem Jadran-metal iz Pule, a trenutno se čisti barbarska boška. Svi mještani mogu, preko svojih mjesnih odbora, zatražiti postavljanje

velikih kontejnera, kako bi počistili sav krupni otpad iz svojih dvorišta, kako isti ne bi završio u šumi. Baje dovozi i odvozi pulska Herculanea, a akcija traje po potrebi, prema zahtjevima građana.

čitave Hrvatske.

Ovih dana se već polažu cijevi plinovoda u iskopani kanal koji se u našoj općini spušta prema dolini rijeke Raše, između Barbana i Grabri, po vrlo strmom i teškom terenu. Inače, je taj plinovod vrlo značajan jer omogućava priključenje plinskih polja sjevernog Jadrana na plinoposkrbni sustav Hrvatske, osigurava dodatni opskrbni pravac plina te omogućava daljnji razvoj plinske infrastrukture, odnosno plinifikacija triju županija - Istarske, Primorsko-goranske i Karlovačke. Međutim, taj je plinovod magistralni, visokog je tlaka (75 bara) i ne omogućava priključivanje bez mjerno-reduksijskih stanica. Općina Barban će biti plinoficirana kada i kompletna Istarska županija, ali iz drugoga smjera. Naime, sada treba izgraditi trasu Vodnjan-Umag, a tek od nje će se granati plinovod po čitavoj našoj županiji. Kod Bateli će, inače, biti izgrađena blokadna stanica, a kod Vodnjana (Guran) mjerno reduksijska stanica.

Sa otvaranja magistralnog vodovoda, načelnik Kontošić i premijer Sanader

Kada će započeti nastava u novoj školi?

NOVA ŠKOLA ČEKA UČENIKE

Uspjeh barbanske vlasti se nastoji umanjiti i na takav način da se maksimalno koči na svim nivoima, komplikira, birokratizira, sramotno zavlaci. Osobno ću se i dalje truditi da se škola otvori prije Uskrsa, a naši protivnici će svakako nastojati da to bude što kasnije, eventualno do početka nove školske godine ili kraja kalendarске godine - ogorčeno komentira barbanski načelnik, Denis Kontošić

Tijekom ožujka, iz dana u dan, stizala je nova oprema za novu školsku zgradu u Barbanu, koju je osiguralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, a dovršena je i izgradnjom parkirališta, okretišta za školske autobuse te vanjskog sportskog igrališta. Dakle, pitanje je dana kad će nova i suvremeno opremljena škola biti spremna primiti zasad 130 učenika i 28 djelatnika barbanske osnovne škole, a na jesen, s novom školskom godinom, i druge osnovce s područja Barbanštine. Isto se odnosi i na vrtić za koji je također stigao potreban namještaj i oprema.

- Stigao je sav namještaj za učionice, televizori i druga audiovizualna sredstva, sve potrebno za školsku kuhinju i blagovionicu, namještaj za knjižnicu, čak i vitrine i zdjele za cvijeće za veliki školski hol, zavjese. Sportska dvorana je iscrtna, stigla je sva potrebna sportska oprema, koja će uskoro biti i montirana. Čeka nas veliki posao da sve to stavimo na svoje mjesto, preselimo knjižnicu, dokumentaciju i ostalo iz starih školskih zgrada potrebno za normalno funkcioniranje odgojno-obrazovnog procesa, a datum svečanog otvorenja nove škole ovisi o tehničkom pregledu i dobivanju uporabne dozvole - kaže Zdravka Šarić, ravnateljica Osnovne škole Barban.

- Općina Barban ulaže posebne napore za koordinaciju završetka izgradnje nove osnovne škole u Barbanu. Podsjecam da smo školu 2001. god. zatekli u trnju, da su do tada bili izvedeni tek zemljani radovi i betoniran tek dio temelja te da je bila neriješena finansijska konstrukcija, a poduzeće koje je izvodilo radove bilo je u stečaju. Iz takvog konfuznog stanja, Općina je uspjela sa puno

truda ponovno pokrenuti izgradnju: Republika Hrvatska je preuzeila 100% financiranje, izabran je novi izvodač radova i krenulo se snažnim ritmom. Zahvaljujući vrlo kvalitetnom izvodaču radova, poduzeću De Conte iz Labina, izgradnja moderne barbanske škole je završena u ugovorenom roku, sredinom 2005. god. - tutmači nam barbanski načelnik, profesor Denis Kontošić.

- Međutim, ostaje gorak okus, jer nažalost barbanski osnovnoškolci još uvijek nisu u novoj školskoj zgradi. Općina Barban je čitavo vrijeme pomagala, povezivala, koordinirala, molila, nastojala ubrzavati, ali je nažalost pobjedila politika, na štetu barbanske djece. Uspjeh barbanske vlasti se nastoji umanjiti i na takav način da se maksimalno koči na svim nivoima, komplikira, birokratizira, sramotno zavlaci. Uspjeli smo rješiti i zavrzelamu sa zemljишtem okućnice škole, koju su nam ostavili naši prethodnici iz mandata 1997.-2001.god., kada su velikodušno obećali 3,5 hektara tuđeg, državnog zemljišta, u zamjenu za 1 hektar privatnog zemljišta uz školu. Pa se još i znaju hvaliti kako su oni izgradili školu. Rekao bih i to da nisu uspjeli sa svojima na vlasti rješiti financiranje škole više od 50%, a mi smo sa našima na vlasti postigli da to bude 100%. Ne znam koliko se škola u Istri gradilo sa takvim modelom financiranja, uz koju se, nemojmo zaboraviti, izgradila i sportska dvorana i u koju se smjestilo dječji vrtić.

- Želja Općine Barban je bila uz Dan Općine, početkom prosinca prošle godine, započeti nastavu u novoj školi. Poradi svestručnih birokratskih natezanja i nepotrebnih izmišljanja problema, ne znam hoćemo li to uspijeti nakon Uskršnjih školskih praznika. Tehnički pregled škole je konačno obavljen 24. ožujka, a kada će konačno biti presječena traka, to se nažalost ne zna. Osobno ću se i dalje truditi da to bude prije Uskrsa, a naši "priatelji" će svakako nastojati da to bude što kasnije, eventualno do početka nove školske godine ili kraja kalendarске godine - ogorčeno komentira barbanski načelnik, Denis Kontošić.

RIJEĆ NAČELNIKA: **RAJ NEBESKI BARBANSKI**

Dragi moji,
samo par stvari
bin van povida uvako
prid Vazam, aš znan
da nimamo vrimena
za se gubit. Veliko se
je delo doprlo u kam-
panji, a mi Barbanci
smo poznati po ten da
držimo do sebe i da že-
limo da nan brajde i to
drugo bude kako dardin.

Ben, zajno pokle Novega Lita smo bili centar ud svita. Cila Hrvatska, televizija i radio, su spominjali Barban i Batele poftat plinovoda. Kako znate zibrlo se je našu općinu za doprit veliko delo, za veliku stvar, da pokle toliko lit plin z mora finalmente riva na kopno i parti zgoru do Karlovca. Na dan otvorenja je po Hrvatske bilo u Barbanu, premijer Sanader, tri ministra i jena ministrica. Pokle tega štrmora rivali su i bageri, a već su i tuba u zemlji. Nan je čekat da ud ovega plinovoda pojde drugi krak z Vodnjana proti Umagu, a ž njega će se udvojiti pravci kroz ciju Istru, pak tako i do Barbanštine.

Pisalo je sada niki dan u dornalu da smo najsiromašnija općina u Istri. Ja san na to reka da san stešo kuntenat i da moren povidat da smo zaspravlje siromabi kako komun, ma da imamo bugati narod, aš triba poft malo vidit naša sela, pak se zajno vidi koliko je ur. Industrije nimamo, fabrik nikakovib, pak u blagajnu ud komuna dojde mršavo šoldi, ma stešo se žalit ne smimo. I z malima šoldi triba znat delat velike stvari, aš je komuni ki imaju šoldi pak be ne znaju skoristit na korist ud naroda. Mi se mučimo i, eko, finili smo proširenje groblja na Prnjani, a za desetak dan gremo finit proširenje groblja u Barbanu. Do kraja lita pensamo ča i počniti, bimo rekli švaltat, a i najt će se još ča z novim rukovodstvom ud mjesnih odbori. Kako znate, u nedjelu pokle Vazma su izbori za Mjesne Odbore. Pojdite na izbore, ziberite ljude ki će znat pitat, peljat, organizirat, kušeljat i bit ud želje za delat. Vaš će komun dat šolde ko se zna da je narod ud volje delat za si bolje i liplje zuz korat načinit. Nikad ne zabite da ni dosta samo svoj korat držat u redu, nego triba i komunsko van korta redit.

Športka politika svoje dela: HDZ je na vlasti u državi, SDP na vlasti u Općini Barban, pak se dobrota i lipota pokazuju u najboljen svitlu. Z nas su fini, bi se ljubili i gladili, a drže roge u žepu i slažu žgambete. Poftat tega, nova nan škola stoji finjena već lito dan na Ravnici, namještaj je za komoć riva, a sada se gleda svaka hartica, pak će foši barbi puštit da se dičica naša barbanska kako zmiste u novo pokle Vazma. Mi se ne damo, peštamo i rukamo, stili smo ča prija poj u novu školu, stili smo lani u deveten meseci, stili smo za dan Općine u dvanajsten, stili bimo sada pokle Vazma, a more poj lako sve šrambo, pak da bude uvo lito u deveten. I neka ja, ne damo se stešo, a oni neka dojdu pokle prid narod barbanski na druge izbore. Sramotu kakovu sada delaju narod ne zabi tako lako.

Ima bin još čuda tega za povidat, ma neću dužit. Za Vaše dobro i dobro Vaših famej delamo i ne damo se. Politika nas ne intereša, a ki se š njom mrež mali narod riva, more ga bit napro sram. Skužajte ko san zreka više neg je rabilo u uve Vazmene dane, ma kad se bareta nakrga, uniput je teško načinit drugašje.

Neka Van je sričan Vazam, Van i Vašin famejan. Volite se u ljubite na uvoj našoj grudi barbanskoj, raju nebesken. Lipljega na svitu, ud uvega našega, na kugli zemaljskoj se najt ne more. Neka Van Bog da sriče i zdravlja,

*Vaš načelnik,
Denis Kontošić, prof.ing.*

POVODOM TRI DESETLJEĆA OBNAVLJANJA TRKE NA PRSTENAC

USKORO PREDSTAVLJANJE MONOGRAFIJE PRSTENAC

Polovicom travnja bit će u Barbanu svečano predstavljena monografija Prstenac, koja će na 170 stranica s oko dvije tisuće fotografija sažeti 30 obnovljenih trka na prstenac što se od 1976. održavaju u Barbanu.

- Ideja je potekla u Društvu "Trka na prstenac". Nas nekoliko, koji smo u Društvu od početka, htjeli smo nešto napraviti zbog našeg zadovoljstva i zbog svih konjanika. Monografija je zapravo jedna šetnja kroz 30 trka, u njoj će kronološkim redom biti zapisani svi konjanici, a bilo ih je dosad 56. Ova godina u znaku je nekoliko obljetnica: poklapaju se 1976. i 2006., dakle održat će se 31. Trka, a treba se vratiti i u 1696., kada datira prvi zapis o Trci, što znači da ove godine pada i 310. obljetnica - podsjeća Branko Blažina, predsjednik Društva "Trka na prstenac", ujedno i glavni urednik monografije.

Monografija, međutim, ne nudi samo kronološki zapis trka, već počinje najvažnijim svjetskim događajima u 1976., a potom nas vodi kroz povijest Barbana i Barbanštine te podsjeća na značajne ličnosti, poput barbanskog kanonika Pietra Stancovicha koji je živio

U knjizi slavodobitnika 16 natjecatelja

Upisati se u knjigu slavodobitnika Trke na prstenac san je i želja svakog natjecatelja. Od 1976. god, kada je Trka obnovljena, do danas, mjesto u knjizi ima 16 natjecatelja: četiri puta Vazmoslav Vale (1976., 1978., 1979. i 1986.), a po tri puta Zdravko Prhat (1983., 1990. i 1993.); Miro Grgorović (1994., 1996. i 2000.); Maksimiljan Rojnić (1992., 1998. i 2002.) i Mario Učkar (1999., 2001. i 2005.). Po dva puta slavodobitnici su postali Mario Kožljan (1977. i 1981.), Aldo Kožljan (1984. i 1985.) i Bruno Kožljan (1987. i 1989.) a po jedan put Rikardo Ciceran (1980.), Ervin Špada (1982.), Darko Kolić (1988.), Rade Buić (1991.), Josip Kožljan (1995.), Guido Babić (1997.), Silvio Učkar (2003.) i Danijel Učkar (2004.).

u prvoj polovici 19. stoljeća. Ovaj polihistor i veliki erudit poznavao je književnost, povijest, arheologiju, prirodne znanosti i agronomiju, a među najpoznatijim njegovim djelima su biografije poznatih lstrana u tadašnje vrijeme.

Autori tekstova su Branko Blažina, Klara Buršić Matijašić, Robert Matijašić, Andrej Bader, Stanko Kancelar i Boris Koroman. Nakladnik je Društvo "Trka na Prstenac", a monografiju, koja ima i sažetke na talijanskom, engleskom i njemačkom, u tisuću i pol primjeraka tiskat će Grafički zavod Hrvatske. Zanimljivi dizajn povjeren je pulskom MOD-u, a autori i izvori fotografija su Danilo Dragosavac, Đani Celija, Eduard Strenja, Ivan Klarić, Tarcizio Bastijanić, arhiva Društva te Općine Barban, privatne arhive te studio C. A. S. H.

Projekt će stajati oko sto tisuća kuna, koje će osigurati što sponzori, što Društvo i Općina. Monografija nije namijenjena prodaji, ističe Blažina, nego je zamišljena kao dar gostima i zapravo će promovirati Barbanštinu. Međutim, zainteresirani će je moći i kupiti, a bude li potrebno, ponovno će se tiskati.

Stara škola u Petehima - novi dom za udomiteljsku obitelj iz Pule

UDRUGA "OAZA" I OPĆINA BARBAN POTPISALI UGOVOR O 20-GODIŠNJOJ KONCESIJI

Stara škola u Petehima, već niz godina napuštena i prepuštena propadanju, najkasnije do kraja ove godine trebala bi biti spremna primiti udomiteljsku obitelj iz Pule koja uz svoje dijete brine i o osmero djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, u dobi od devet do šesnaest godina, koja dolaze iz cijele Hrvatske. Iza ovog projekta стоји rovinjska "Oaza", humanitarna udruga koja pomaže rad udomiteljskih obitelji, brinući za njihov smještaj, osiguravajući im humanitarnu pomoći i donacije iz zemlje i inozemstva. Udruga je nedavno s Općinom Barban sklopila ugovor o dvadesetogodišnjoj koncesiji za korištenje stare školske zgrade u Petehima koju su se obvezali sanirati i preuređiti u obiteljski dom, a nakon dva desetljeća ponovno vratiti Općini.

- Čistimo zgradu i okoliš još od početka veljače. Projekt smo predali u županijski Ured za prostorno planiranje, pa ubrzo očekujemo i odobrenje, nakon čega ćemo znati je li nam za to što planiramo obnoviti na objektu dovoljna lokacijska dozvola ili ćemo morati zatražiti i građevinsku. Više je tu riječ o sanaciji

postojeće zgrade, gdje u postojećim gaba-ritima planiramo obnoviti kuću i osposobići je za život višečlane obitelji. Moramo kompletno promijeniti trule podne grede između katova te čitavu krovnu konstrukciju. Kad će kuća biti spremna za useljenje udomiteljske obitelji iz Pule, ovisi o brzini rješavanja papirologije, ali i pritjecanju novčane pomoći - kaže Eva Husak-Bačac, predsjednica udruge "Oaza" koja, u suradnji s centrima za socijalnu skrb, pomaže tri udomiteljske obitelji iz Pule, Rovinja i Vodnjanu koje brinu o ukupno devetnaestero djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Što se financiranja tiče, za kompletну obnovu stare austrougarske jednokatnice potrebno je barem 800 tisuća kuna, procjenjuje predsjednica udruge, napominjući da im je zasad nizozemska fundacija CNFCEE za is-

točnu Europu odobrila pomoći od 30 tisuća eura, a očekuju i pozitivne odgovore na natječajima za novčanu potporu Županije te gradova Pule i Rovinja. "Moram reći da su nam mnoge istarske općine i gradovi već pomogli - Buje, Buzet, Novigrad, Tinjan, Raša, Pićan, Sveta Nedelja... Uz sve to, dobrodošle su nam sve vrste donacija i pomoći, od građevinskog materijala nadalje", dodaje Husak-Bačac.

Barbanci u Puli: ALDO ROJNIĆ, umirovljeni profesor hrvatskog jezika i književnosti i najmlađi istarski skojevac

MOJ ZAVIČAJ JE BARBANŠTINA

*Kada je moj otac počeo raditi u ugljenokopima Raša, bilo je to veliko olakšanje za nas, jer raditi u rudniku tada je bila privilegija * Moja obitelj i svi naši bili su opredijeljeni za NOB, odnosno antifašizam * Imao sam jako dobre roditelje i djetinjstvo puno ljubavi * Godine 1969. postao sam direktor tadašnjeg Doma "Ruže Petrović" i na toj sam dužnosti ostao devet godina*

Biografija Alda Rojnića, umirovljenog profesora hrvatskog jezika i književnosti, porijeklom iz zaseoka Rajki u Rojnićima, toliko je bogata da, zapravo, može stati u podeblju knjigu umjesto uobičan novinarski notes. Alda su u rodnim Rajkim zvali Bepo jer je, kaže, tada bilo popularno imati hrvatsko ime. Rođen je 1934. godine u kući sa, za današnje vrijeme, nepojmljivih 14 članova obitelji, a danas sa suprugom i 37-godišnjim sinom Aldom živi u prostранoj kući na Velom Vrhu u Puli.

- Život u zajednici u ono je doba bio uobičajen jer su obitelji bile patrijarhalne. Tako je i kod nas glavnu riječ imao dijed, a pod istim krovom živjeli su moji roditelji Josip i Fuma, ja i moje sestre Marija, Nadalina i Ljubica, dida i baba, stričevi i tetke. Mi smo u ono vrijeme imali dobru kuću, drugi su živjeli teže.

- *Je li se moglo preživjeti od poljoprivrede?*

- Živjeli smo od obrađivanja zemlje što nije bilo dovoljno da bi se svi ukućani prehranili. Kada je moj otac (rođen 1909.) počeo raditi u ugljenokopima Raša, bilo je to veliko olakšanje za nas i sve obitelji čiji su članovi bili rudari, jer raditi u rudniku tada je bila privilegija. Otac mi je pričao da je za mjesecnu plaću mogao kupiti kravu, a za godišnju bicikl! Radnici su neko vrijeme pješaćili oko 15 kilometara, u jednom smjeru, do Raše, a poslije su odlazili i bicikлом, tko si ga je mogao priuštiti. Nakon nekog vremena rudare je s cijele Barbanštine, ali i s područja Sv. Lovreča, prevozila tzv. corriera, neudobni radnički autobus s drvenim sjedalima, da bi poslije Drugog svjetskog rata, u sklopu američke pomoći saveznicima, dobili veliki autobus. U početku u ugljenokopima nije bilo tuševa, ljudi su odlazili na posao i vraćali se crni kao crnci, odspavalibici koji sat i opet nanovo kretali na posao. Radilo se osam sati dnevno. Otac se u Raši zaposlio 1927. i radio je sve do kapitulacije Italije

8. rujna 1943.

- *Što se događalo nakon kapitulacije?*

- Nakon kapitulacije Italije jedno je vrijeme bilo zatisje, ali je kratko trajalo, negdje do 5. listopada, kada je počela velika Romelova ofenziva. Tada su Nijemci napravili nemili masakr nad nedužnim civilima. Samo na jednom mjestu u Raši, na tzv. Brodini, poginula su mi dva ujaka: Martin i Tone, a u Sutivancu stric Tone, s nepunih 16 godina. Drugo veliko stratište bilo je između Petehi i Rajki: u vali je ubijeno 20-ak ljudi.

Od 1943. do 1945. bio je užasan rat. U Romelovoj ofenzivi nemilosrdno su pobijene skoro sve muške glave. Kao dijete rat sam doživljavao strašno teško. Stalno sam strahovao za roditelje, za stričeve, za druge ljudе i često sam samoinicijativno, kao pastir, obavještavao ljudе kada bih uočio njemačke kolone. Mještani su se znali skrivati u bunkerima ispod štala i svinjaca. U vrijeme rata, a i poslije, zvali su me pionir.

Moja obitelj i svi naši bili su opredijeljeni za NOB, odnosno antifašizam, ne zbog ideologije, nego zbog spašavanja golog života. U partizanima su bili moj otac, stričevi Ivan i Miho te tetke Ana i Fumica. Moja mama Fuma, čije je djevojačko prezime Kalebić, bila je jako snalažljiva: u Pulu bi nosila jaja, kokoši i druge namirnice, prodavala ih u arsenalu ili cementari i kupovala rižu, šećer, paštu i drugo što nam je trebalo. I tako smo uspjeli preživjeti rat.

- *Gdje ste pohađali školu i kako ste odabrali zvanje profesora?*

- Od 1940. do 1943. pohađao sam tri razreda talijanske osnovne škole. Učiteljice su pretežno bile sa Sicilije, odnosno juga Italije, pa je konverzacija s djecom bila vrlo teška. Ne znam zbog čega, ali bio sam malo više privilegiran od ostale djece: sjećam se da me učiteljica znala dovesti k sebi i dati mi kruh namazan marmeladom, koju sam tada prvi put kušao, a druga djeca bila su ljubomorna.

Sve u svemu, vrijeme talijanizacije bilo je nemilosrdno i rabila su se sva sredstva da se zatru naši korijeni. U ono vrijeme talijanski su ponešto poznavali naši preci koji su od 1905. služili vojni rok. Školovanje sam prekinuo za najžešćeg rata od 1943. do 1945., nakon čega sam nastavio pohađati nastavu, ali ne u školskoj zgradi u Petehima koja je bila devastirana, nego u privatnoj kući Marije Osip, moje rođakinje.

Tada je bilo velikog altruizma, ljudi su si puno pomagali. Tako je i školska zgrada obnovljena isključivo volonterski, jer tada, uostalom, nije ni bilo građevinskih poduzeća. Nekad je osnovnoškolsko obrazovanje trajalo pet godina, a školu u Petehima pohađala su djeca iz mjesta Rojnić, Rajki, Valići, Trošti, Petehi, Draguzeti, Grandići, Orihi, a ta su mjesta bila pod katastarskom općinom Gočan. Škola u Petehima obnovljena je koncem 1945., odnosno iduće godine, pa se nastava u njoj ponovno organizirala. Sjećam se prve hrvatske učiteljice, Danice Afrić s Kastavštine, a nakon nje došla je i Marija Žic s Krka. Međutim, prve pouke iz hrvatskog dala mi je još u ratu Dalmatinika Ankica Antolović.

Nakon završetka osnovne škole, u Kanfanaru sam počeo pohađati trogodišnju malu maturu, koju sam završio u Puli, u današnjoj OŠ Centar. Potom sam 1955. završio gimnaziju, pa upisao Filozofski fakultet u Zadru, gdje sam nakon četiri godine, u redovnom roku, 1961. stekao zvanje profesora tadašnjeg hrvatskog ili srpskog jezika i književnosti.

- *Zbog čega ste odabrali Zadar, a ne neki bliži sveučilišni centar?*

- U Zagrebu je bilo vrlo teško naći studentski smještaj, znalo se unaprijed tko će ga dobiti. U Zadru se smještaj mogao naći, tako da sam ipak odabrao ovaj studij, a ne stomatologiju, koju sam želio. Nije mi žao, jer sam to kompenzirao. Rekao sam kćeri: "Sanja, nisam uspio, ako hoćeš, možeš odabratи stomatologiju". Nisam je prisiljavao, a danas je zaposlena u bivšem pulskom rodilištu kao stomatolog (dr. Lukež) i kako je zadovoljna. Dvaput tjedno radi i u Savičenti. Inače, 41-godišnja kćer također živi na Velenom Vrhu, nekoliko kuća dalje, udana je i ima dvije kćeri, 16-godišnju Anu i Albu koja pohađa treći osnovne.

- Vratimo se Vašem profesionalnom putu. Gdje ste se zaposlili nakon školovanja?

- Nakon završetka fakulteta radio sam u osnovnoj školi u Divšćima s pokojnjim kolegom Marijom Kalčićem. Veza s Divšćima mi je ostala u jako lijepom sjećanju jer bila su to izuzetno dobra djeca. Nakon odsluženja vojnog roka radio sam u OŠ Vodnjan, gdje sam osim hrvatskog, predavao ruski i tjelesni jer sam u partizanima bio sportaš, a ruski sam, mada nisam bio profesor tog jezika, znao jer sam ga učio osam godina u gimnaziji. Od 1967. do 1969. bio sam ravnatelj osnovne škole u Divšćima, gdje je, nakon završetka učiteljske škole, stazirala i Vera, koju sam bio upoznao još 1962. u Vodnjanu. Vjenčali smo se na Dan Republike, 29. novembra 1963. Godine 1969. postao sam direktor tadašnjeg Doma "Ruže Petrović" (sadašnji Dom za djecu i mlađe punoljetne osobe Pula) i na toj sam dužnosti ostao devet godina. U Domu se kasnije, kao odgojiteljica, zaposlila moja supruga, koja je danas ravnateljica te ustanove.

Na području Istre bio sam najmlađi skojevac, a u KPJ sam primljen 1956. Godine 1977. postao sam tajnik Koordinacijskog odbora za kadrovsku politiku, od 1980. do 1985. nagovorili su me, i zbog toga mi je žao, da prihvatom direktorsko mjesto pulske Tiskare, onda se zvala "Otokar Keršovani". Iste sam godine prešao u Sekretarijat za narodnu odbranu kao viši savjetnik za civilnu zaštitu, a tu sam 1991. umirovljen. Od 1974. do 1978. bio sam u hrvatskom Saboru zastupnik društveno-političkog vijeća.

- Pod kojim ste se okolnostima preselili s Barbanštine u Pulu?

- Godine 1947. Seljačka radna zadruga "Budućnost" iz Rojnića preselila se na Puljštinu. Tada je i prvi deset obitelji s Barbanštine svoju zemlju predalo u društveno vlasništvo, a zauzvat su se uselili u stancije na Puljštinu koje su po završetku rata napustili dotadašnji vlas-

nici Talijani. Naša je obitelj 1947. doseđila prvo na stanicu Brusić kod rođaka, a poslije smo se preselili na stanicu Pianelli. Moj je otac postao vlasnik samo dijela zemljišta jer riječ je o ogromnoj stanciji. Kasnije mi je darovao tu zemlju, a ja sam je, kao i svi drugi, zamjenio za zemljište na području Male fortice koje je bilo u društvenom vlasništvu.

Nekad je posao bio vezan uz rješavanje stambenog pitanja. Bez stana sam bio do 1969. kada mi je dodijeljen u Puli kao ravnatelju Doma "Ruže Petrović". Bila je izreka "gradi kuću, vratи stan". Kada sam dobio kredit za gradnju ove kuće na Maloj fortici u kojoj i danas živim, morali sam nakon nekog vremena iseliti iz stana. Kuću smo uz pomoć rodbine i prijatelja gradili pet godina, a uselili smo 1977. Kako su drugi pomagali nama, tako smo i mi njima, nismo imali slobodnu ni subotu ni nedjelju.

Nitko tko je ovdje doselio s područja Barbanštine nema više nikakve imovine u rodnom kraju. Čak smo dali zemljište vrlo nepovoljno, u omjeru četiri prema jedan.

Danas je na području Male fortice 16 prezimena Rojnić, a dominiraju Kalebići.

- Koliko se u to doba poljoprivrednika s Barbanštine preselilo u grad? Je li u gradu uistinu život bio lakši?

- Preselilo se ukupno 19 obitelji sa 104 člana, a danas ih je svega 54. Neki su otišli nakon udaje, manji broj njih se odselio u druge zemlje... Međutim, ovo tada nije bio dio grada, nego neurbanizirano, devastirano područje bez ikakve infrastrukture. Ljudi su živjeli kao i prije, još i gore. Novaca nije bilo. Tek se od 1972. počelo bolje živjeti, ljudi su se počeli zapošljavati po tvornicama. Zanimljiv je podatak da sam među generacijom rođenom 1932. i starijom jedini s visokom spremom, 26 je osoba bilo kvalificirano ili imalo srednju stručnu spremu, a višu šest. U sljedećoj generaciji, dakle među našom djecom, kvalificiranih je sedam, onih sa srednjom stručnom spremom 14, s višom tri a s visokom 16.

- Održavate li danas vezu s rodnim krajem? Imate li ondje rodbine?

- Od uže rodbine imam rođake u Troštima, Špadićima i Barbanu i međusobno se posjećujemo. Jako sam volio ljudi s Barbanštine. Iako sam 60 godina na Velenom Vrhu, Barbanština je moj rođeni kraj, zavičaj, moje uspomene.

- Što Vas posebno veže uz rođeni kraj?

- Vezan sam kao i svatko tko je tamo proveo djetinjstvo. Imao sam jako dobre roditelje i djetinjstvo puno ljubavi prema roditeljima. Uzajamno smo se poštivali, sve što su imali, roditelji su mi dali. Bio je drugaćiji odnos nego danas, s puno više emocija, ljubavi i poštovanja.

- Čime se bavite u mirovini? Je li Vam dosadno ne raditi nakon tolikih godina aktivnosti?

- Nakon umirovljenja isključen sam iz svih aktivnosti. U svom sam svijetu, puno čitam, ne družim se puno. Posvetio sam se isključivo obitelji, pomazem supruzi, radim po dogovoru, kuham... lako bih mogao spavati koliko me volja, kada mi Vera kaže da je kafe pronat, sjedamo za stol i uz kavu dogovaramo dnevni raspored. A i ne treba mi govoriti, sam se prihvativ posla. Nije mi dosadno jer uvijek nađem razbibrigu. Još u djetinjstvu naučio sam saditi i cijepiti voćke, čak sam pokrenuo akciju sadnje bilja oko kuća. Imam frezu, mali traktor, lijepi vrt...

Barbanci u Puli: BORIS MIRKOVIĆ, mladi menadžer barbanskoga porijekla

OD MARLJIVOGL STUDENTA DO DIREKTORA ERSTE BANKE U PULI

*Posao se mora raditi s velikim entuzijazmom, potrebno je uložiti veliku energiju, dolaziti svaki dan s elanom na radno mjesto - otkriva formulu poslovnog uspjeha Boris Mirković * Malo gospodarstvo i obrnštvo sigurno mogu biti pokretači razvoja Općine*

Iako nije odmakao daleko od rodnoga mjesta svoga oca, Boris Mirković, porijeklom iz Grandići, po uspješnosti i zahtjevnosti svoga posla zacijelo se može mjeriti sa svojim sumještanima koji su trbuhom za kruhom znali potegnuti i na drugi kontinent. Ovaj uspješni 35-godišnjak zapravo je cijeli svoj život vezan uz Pulu gdje je rođen, ali i Galižanu gdje se, nakon vjenčanja, preselio i osnovao obitelj. Nakon što je u Puli završio srednju tehničku školu, Mirković je odlučio studirati na ovdašnjem Ekonomskom fakultetu jer je, kaže, zarana znao da želi raditi u bankarstvu.

- Kako je tekla Vaša karijera?

- Nakon završetka četverogodišnjeg studija, zaposlil sam se u Zagrebačkoj banci gdje sam prošao, nazovimo je tako, njihovu internu bankarsku školu u trajanju od godinadana. Ubankarstvusam desetak godina, a od početka karijere prošao sam dosta poslova, počevši od pripravnika, poslovanja s građanstvom do poslovanja s malim, srednjim i velikim tvrtkama. U Zagrebačkoj sam baci bio zaposlen sedam godina, potom sam prešao u HVB Splitsku banku u Puli gdje sam radio kao relationship menadžer za korporativno bankarstvo. Od početka ove godine zaposlen sam na mjestu direktora Savjetodavnog centra Erste banke u Puli.

- Jeste li ikad razmišljali o karijeri izvan Hrvatske?

- Oduvijek sam želio ostati u Puli, odnosno Istri, a ne oticiti drugdje. U biti postigao

sam svoj cilj jer sam pronašao posao koji me zadovoljava, a pritom sam imao i malo sreće.

- Zbog čega ste odlučili živjeti u Galižani, a ne u Grandićima?

- U Galižani smo izgradili obiteljsku kuću, a u Grandiću odlazim povremeno. Nakon što je otisao u mirovinu, moj otac Slavko većinu vremena provodi u svome rodnom mjestu. Radi u brajdama, bavi se vinarstvom, a ja mu, koliko stignem, povremeno pomažem, premda moj način života zahtijeva dosta velik angažman na poslu. Koliko će vremena provesti u banci, ovisi o obujmu posla, ali rijetko radim samo osam sati.

- Koje sve šanse razvoja vidite na Barbanštini? Svjedoci smo razvoja agroturizma, postoji mogućnost razvitka vinarstva...

- Posljednjih godina primjećuje se značajan pomak. Naravno da su agroturistička domaćinstva dio razvojne tradicije. Sviđa mi se organizacija vinskih cesta, potom zona male privrede koja se pokušava otvoriti na Barbanštini. Malo gospodarstvo i obrnštvo sigurno mogu biti pokretači razvoja Općine.

- Kanite li pomoći ocu u razvoju vinarstva da bi njegovo vino dobilo svoje ime, kao što su uspješno učinili mnogi drugi istarski vinari?

- Teško se ozbiljno baviti zahtjevnim poslom u tvrtki i nečim drugim. Čovjek se mora odlučiti: ukoliko se želi ozbiljno baviti vinarstvom, to mu mora biti glavni posao, a ako ne, onda zbog svoga gušta i za svoje potrebe može napraviti kvalitetno vino. Bankarstvo je ipak bio moj izbor otprije.

- Smatrate li da se na Barbanštini vraća premao mladih, nakon školovanja, koji bi pokrenuli gospodarstvo ili situacija ipak nije takva?

- Još uvijek ima mladih koji ostaju u svom mjes-

tu. Za svaki kraj je dobro da što više mladih ostaje, što sigurno ovisi o ekonomskoj situaciji. Posljednjih godina se doista poboljšava kvaliteta života i u biti cijela regija, cijela Istra je jedan veći grad. Zahvaljujući modernim prometnicama, infrastrukturom koja je ujednačena u svim dijelovima Istre te suvremenom načinu života, udaljenosti su sve manje.

- Postoje li, po Vama, problemi na Barbanštini koje bi trebalo riješiti?

- Teško mi je konkretno govoriti jer tamo ne živim, s Barbanštine potječe moj otac. Poštujem tradiciju i volim doci u Grandiće, gdje sam kao dječak često boravio s djedom i babom. Međutim, jednakom volim i Pulu i Galižanu. Mislim da onaj tko voli svoj rodni kraj, može pridonijeti njegovu razvoju, bilo gdje se nalazio. Iako, tempo života nameće svoje, tako da sam više u Zagrebu nego u Grandićima.

- Nudi li Erste banka poduzetnicima poticajne kredite uz povoljne kamate, u suradnji sa Županijom, odnosno Istarskom razvijnom agencijom?

- Erste banka je osvojila "Zlatnu krunu" kao najbolja banka u prošloj godini. Držim da imamo moderan način poslovanja, prvi smo i jedini u Hrvatskoj uveli mobilno bankarstvo, dakle obavljanje transakcija putem mobitela. Erste&Steiermärkische banka je putem programa "Poticaj za uspjeh" odobrila ukupno 242 milijuna kuna kredita, što je najveći broj odobrenih

kreditnih zahtjeva u usporedbi s ostalim poslovnim bankama. Također smo uključeni u ostale kreditne linije s Istarskom županijom, ali imamo i vlastite povoljne kreditne linije od kojih je posebno aktualna ona namijenjena poticanju turizma i agroturizma. Pozivam ljudi da dođu, svakome ćemo pružiti maksimalnu uslugu.

- Možete li iznijeti svoje poslovne planove?

- Moj je cilj da zajedno sa svojim šesteročlanim timom radimo što bolje kako bismo postali najbolji.

- Što kao mladi menadžer koji je na relativno značajnoj funkciji možete preporučiti studentima i mladima koji se tek zapošljavaju radi ostvarenja njihovih ciljeva?

- Mislim da je ključno da čovjek voli ono što radi te da bude predan, da maksimalno profesionalno pokuša odraditi svoj posao i onda rezultata neće izostati. Posao se mora raditi s velikim entuzijazmom, potrebno je uložiti veliku energiju, dolaziti svaki dan s elanom na radno mjesto, sa željom za uspjehom.

- Kako taj tempo podnosi Vaša obitelj? Imate li uopće slobodnog vremena?

- Oženjen sam i imam petogodišnjeg sina, a u lipnju očekujemo prinovu, što me jako veseli. Srećom, supruga ima razumijevanja za moj posao. Jako sam zadovoljan jer mi obitelj daje dodatnu snagu i energiju u poslu.

S Josipom Maurićem, predsjednikom KUD-a "Barban", uoči proslave 30. obljetnice društva

PLEŠEMO IZVORNI ISTARSKI FOLKLOR

Danas društvo posjeduje 14 originalnih muških i isto toliko ženskih nošnji, a održava ih Nevia Kožljan, tajnica KUD-a. Zadnje četiri nošnje koje smo lani nabavili platili smo 12 tisuća kuna. Jedino smo društvo u Istri koje ima originalne nošnje, stare preko stotinu godina, i jedini smo koji plešemo izvorni istarski folklor i čuvamo izvornu pjesmu.

Kulturno-umjetničko društvo "Barban" u rujnu se spremaju proslaviti tri desetljeća svog rada. Osnovano je 1. travnja daleke 1976. godine, a zasluge za okupljanje kantadura, sviraca i plesača na Barbanštini pripadaju Josipu Mauriću, Lucijanu Benkoviću, Antonu Perčiću, Romanu Broskvaru, Renati Osip i Olgji Štifanić. Na 20. obljetnicu KUD-a izdali su monografiju "Hip barbanski", a novu obljetnicu planiraju obilježiti još opsežnijom monografijom o društvu, od osnutka do danas. Na proslavu planiraju pozvati sve bivše članove društva, njih preko 300.

- Pjevanje je bila tradicija u našoj kući: kad sam bio dijete, navečer nismo imali kamo idti, nije bilo televizora, pa bi mene i sestru mama i tata držali i pjevali bismo svi četvero. Ne može to izumrijeti u našoj kući. I moji su sinovi u KUD-u, u folkloru, jedan vodi folklor, i unuci su mi u folkloru. Dvogodišnji unuk Antunio pjeva sa mnom "Barba Grgu" dok se vozimo u automobilu. Time se najviše ponosim. Prvi KUD u Barbanu osnovan je odmah iza Drugog svjetskog rata pa se ugasio, pa smo htjeli nešto napraviti da se sačuva izvorni melos i plesovi našeg kraja. Prvo smo Romano, Anton i ja pjevali na Radio Puli u organizaciji pokojnog Renata Pernića. To nas je ponukalo da osnujemo društvo, uz veliku pomoć Renata Pernića, da se ne zapusti istarski melos, da držimo mlade na okupu. Imali smo na početku više sekcija: folkloru s plesačima, pjevačima i sviračima, zatim recitatorsku i mješoviti pjevački zbor. Folklor su vodili Vlado Kožljan i Dean Maurić, svirače i pjevače Romano Broskvar, recitatore Emil Perčić i Nives Trošt, a zbor Silvija Vitalić - sjeća se Josip Maurić, prvi i sadašnji predsjednik KUD-a "Barban", inače pjevač na tanko i debelo.

Okupilo se daleke 1976. go-

dine tridesetak članova, sve ljudi s Barbanštine, a Olga Štifanić radila je koreografiju za plesove. Nošnje su nabavljali po cijeloj Barbanštini, a bilo ih je i tada vrlo teško pronaći. Danas društvo posjeduje četrnaest originalnih muških i isto toliko ženskih nošnji, što je, kaže naš sugovornik, pravo bogatstvo, a održavalih Nevia Kožljan, tajnica KUD-a. "Zadnje četiri nošnje koje smo lani nabavili platili smo 12 tisuća kuna. Jedino smo društvo u Istri koje ima originalne nošnje, stare preko stotinu godina, i jedini smo koji plešemo izvorni istarski folklor i čuvamo izvornu pjesmu"; ponosno će Maurić, dodajući da su

sada u potrazi za nekim tko bi im tkao pravo sukno za nošnje. Sjeća se da im je prve roženice izradivo Martin Glavaš, a prvi mih uz folkloru svirao Jakov Skočić. Danas im te instrumente izrađuje Karlo Špada koji uz mih prati folkloru.

passi, a prate ih svirci na sopilama ili roženicama, mihu, te dvojnicama ili sviralama. To su, kaže Maurić, jedini izvorni instrumenti uz koje se pleše istarski balun.

Nastupali su na mnogim smotrama diljem Hrvatske i bivše Jugoslavije, pa u inozemstvu, u Mađarskoj, Italiji, Austriji, sve do Danske. Na Međunarodnoj su smotri folkloru u Zagrebu još od 1979., a iste su godine prvi put nastupili i na Vinkovačkim jesenima gdje ih otada svake godine ugošćuju prijatelji iz KUD-a Nijemci koje Barbanci ugoste ljeti, za Trke na prstenac. Na Međunarodnoj su smotri u Zagrebu 1986. godine prikazali i istarsku svadbu uz mladence u originalnoj odjeći.

Prvu kasetu i ploču s hrvatskim pjesmama iz Istre pod naslovom "Cviće mi polje pokrilo" snimili su 1982. godine, pod uredničkom palicom Renata Pernića, a na 25. obljetnicu društva izdali su drugu kasetu i CD "Zora rudi". Organizatori su Smotre folkloru Pulištine, koja se svake godine, prve subote u srpnju, održava u Barbanu, a svojim nastupima uveličaju svaku Trku na prstenac te mnoge druge manifestacije na Barbanštini i po cijeloj Istri.

Istarska narodna nošnja

Izvornu žensku nošnju čini facol (marama), ispod koje su pletenice, zatim moderna (haljina), bijela košulja s dugim rukavima, podsuknja i kanica (pojas). Muška nošnja sastoji se od klabuka (šešir), kružata (prsluk), košulje i brnaveka (hlace).

Do danas je kroz društvo prošlo više od tristotinjak članova. Trenutno KUD okuplja 60-ak članova, a zadnjih godina mogu se pohvaliti i podmlatkom - dvadesetak barbanskih osnovaca preuzele je i nastavilo čuvati folkloru baštinu svojih predaka. Svakog petka stiže od Sutivanca do Hrboki na probe u Društveni dom Barban. Plešu balun, polku, mazurku, ballo di kusin i sette

Obiteljsko poduzetništvo: RUDOLF, MLADEN i DENI MIRKOVIĆ iz Grandići, tri generacije zaljubljenika u zemlju i poljoprivredu

BUDUĆNOST U VINOGRADARSTVU I AGROTURIZMU

Sin Mladen, nakon što je s propašću pulske Mlijekare odustao od proizvodnje mlijeka, a na zemljištu bivšeg očevog voćnjaka sagradio prostranu kuću za svoju mladu obitelj, sada se okreće vinogradarstvu i vinarstvu. Raduje se inicijativi Općine da okupi vinare na budućoj vinskoj cesti Barbanštine... Vinskom podrumu u obnovljenoj i dograđenoj očevoj kući, u kojoj su uređena i dva apartmana, planira dodati i mini-pršutarnu, pa se tako potpuno okrenuti agroturizmu.

Odmah na ulazu u Grandiče, selo s 40-ak kuća, praktično s jedne i druge strane ceste, kuće su dvije, sad već i tri, generacije obitelji Mirković. Sedamdesetosmogodišnji Rudolf Mirković silno je ponosan što je svoju ljubav prema zemlji, selu i poljoprivredi prenio ne samo na svog sina Mladena, već i na 14-godišnjeg unuka Denija, učenika 7. razreda Osnovne škole Barban, koji je već sada preuzeo velik dio posla. Svaki slobodan trenutak Deni provodi s djedom ili ocem na njivi, a planira upisati i srednju poljoprivrednu školu u Poreču. Ni djed ne odustaje, i dalje radi u polju i vinskom podrumu koliko god može, nadgleda i savjetuje. "Kad se čujen dobro, delan sve, ali lita su tu, pak se ne more toliko teć kako i prija", kaže nono Rudi.

Sin Mladen, nakon što je s propašću pulske Mlijekare odustao od proizvodnje mlijeka, a na zemljištu bivšeg očevog voćnjaka sagradio prostranu kuću za svoju mladu obitelj, sada se okreće vinogradarstvu i vinarstvu. Raduje se inicijativi Općine da okupi vinare na budućoj vinskoj cesti Barbanštine, nadajući se boljem plasmanu vina čijom se proizvodnjom obitelj Mirković bavi od pamтивјекa. Vinskom podrumu u obnovljenoj i dograđenoj očevoj kući, u kojoj su uređena i dva apartmana, planira dodati i mini-pršutarnu u jednoj od niza gospodarskih zgrada uz kuću, pa se tako potpuno okrenuti agroturizmu. Gostima bi mogli ponuditi sve samu domaću hranu i vino, uz autentičan seoski ambijent i barbarsko gostoprimstvo.

- Dok nije propala pulska Mlijekara, proizvodio sam sedam-osam tisuća litara mjesечно. Devedesetih je godina iz sela za Pulu išlo 800 litara mlijeka dnevno. Imao sam petnaestak krava i bio registrirani obrtnik. Mislio sam ići u nove kredite, graditi novu štalu, potpuno se tome posvetiti. Međutim, kako je pulska Mlijekara propa-

la, malo smo radili s riječkom mljekarom, pa s "Vesnom" u Loberici, pa s mljekarom u Žminju, ali nije išlo. Nisi imao kome predati toliko mlijeko, a čekalo se i mjesecima da ti bude plaćeno. Prodao sam krave, otplatio kredit i okrenuo se vinogradarstvu. Ne treba meni poticaj po litri mlijeka ili kilogramu pšenice, samo mi daj jeftiniji repromaterijal i da mi se proizvod proda i plati u redovnom roku. Prije petnaestak godina borili smo se ovde u selu tko će veći komad zemlje kupiti od onih koji su otišli u Pulu, a sada se opet vraća vrijeme kad nema puno zainteresiranih za rad u poljoprivredi - priča Mladen.

Nekad su Mirković imali i goleme voćnjake - kruške, jabuke, breskve - ali su odustali od toga, kažu, jer voće u ovom podneblju rodi svaku drugu godinu. "Još imamo 40-ak stabala krušaka i jabuka, lani nisu uopće rodile, a predlani su se lomile grane pod plodovima. Nekad je majka pravila voće u rakiji, ali se sada ne-ma vremena za to. Zasad još svaštarimo, uz velik fizički napor radimo previše toga. Kad je sezona košnje, vrime je i za vino-grade. A vinova loza ti je k'o žena: koliko je miluješ, koliko joj daš, toliko će ona tebi dati. Za razliku od masline koja malo traži, a puno daje. Nije lako na zemlji: otac je kao traženi vodoinstalater danas mogao biti gospodin, živjeti u gradu, dobiti stan, ali se držao svojih vinograda, što se zasad nije pokazalo isplativim jer je previše fizičkog posla", kaže Mladen, koji unatoč tome nastavlja očevim stopama. Noću radi u pekari "Izo" u Balicima, pa nakon pet-šest sati sna, ravno na njivu, sve s jednog na drugi posao.

- Nikad nisam razmišljao o odlasku sa sela. Četrdeset godina sam radio u Raši, prvo u ugljenokopima pa u Prvomajskoj, imao sam familiju, ali nikad nisam tražio stan, ni dječji dodatak, ni kredite, sve sam stekao samo svojim radom na zemlji. Živjeti na selu i imati zemlje svuda oko sebe i ne obrađivati je...?! Imaoš zdravu hranu, vino, meso, svega. A nisam ni htio napustiti oca i majku koji su mi prenijeli tu ljubav prema zemlji. Ne bi mi draga bilo ni da se moj sin odseli nekamo u grad. Sad radimo skupa, ja kao penzioner ča pomoren - skromno će Rudi, zaljubljenik u vinograde. "Da sam mlađ i u dobrom zdravlju, bavio bih se

Danas samo po kalendaru znaš da je Vazam

Uoči Usksra, pitamo Rudiju Mirkovića kako se nekad taj kršćanski blagdan slavio na Barbanštini.

- Nekad su se crkveni praznici slavili više nego danas. Tih se dana uopće nije radilo. Samo na blagdan i u nedjelju bi se ljudi okupili, razgovarali, pjevali, jer se sve ostale dane radilo u polju od jutra do mракa. Nekad i sad - to je neopisiva razlika.

Danas samo po kalendaru znaš da je Vazam, ali se ne osjeti. Nekad se ujutro išlo na misu u crkvu, a onda se doma okupila familija i peka se janjac, ili puran, toga je onda moralo bit za Vazam. Nijedna si familija nije mogla dozvoliti da nema janjca za Usksr. Nekad su svi imali krušne peći, koje su bile prave za specij janjca. Sada tega više nema. Drugi dan se išlo u goste, feštalo se. Kuhala su se jaja, većinom se lukom farbala, preko toga bi stavili neke trake da bude šareno, pa bi djeca na ulici gađala jaja kovanim novčićem i tko pogodi, dobije to jaje. U goste su se isto nosila jaja za djecu i ako bi ko donio šaku orihi.

samo vinogradarstvom i vinarstvom. Sad za plasirati vino na tržište morate napraviti razne dokumente, analize, a onda opet nemate kupca. Da je velika količina, bi se našao i kupac. Ovo je za poj na tržište još

Tri generacije obitelji Mirković

2006.03.19

uvijek mala količina. I danas je dobro vrijeme za poljoprivredu, samo su problem sitne parcele i mali proizvođači koji ne mogu sami na tržište. Posebno dok uvozimo jeftino vino, recimo iz Makedonije. Dok su bile zadruge, bilo je lakše prodati, ali se dobivao mali novac. Sitni seljaci - kao da nas nema. Ne možeš s vrećom krumpira poj na tržnicu, treba ti dozvola. Zato treba bit neka udruga koja bi pokupila proizvode od sitnih proizvođača i plasirala ih na tržište. Ako tega ne bude bilo, još će se više zapuštit zemlja", upozorava Rudi.

Sada na imanju imaju tri krave, desetak svinja, samo za svoje potrebe, a prioritet im je vinograd. Zasadili su novih 1.100 čokota vinove loze, pa ih sada imaju ukupno tri i pol tisuće. Vinograde drže na svojoj zemlji, a na iznajmljenoj siju ječam, pšenici, šosta drugo, uglavnom za svoje potrebe. Među nizom priznanja i medalja koje su dobivali na raznim smotrama i natjecanjima vinara, od prve porečke Vinistre do danas, zadnjom su se poohvalom njihova malvazija, teran i cabernet sauvignon okitili na nedavno održanoj 13. smotri vina Vodnjanštine. Uz nešto drvenih bačvi, i Mirkovići su prešli na inox, godišnje proizvedu 60-70 hektolitara vina, ali većina zasad ostaje uskladištena u podrumu. Nije lako naći kupca.

- Za dobro vino potrebno je imati kvalitetno grožđe i dobru preradu, vino treba čuvati, da se ne izvjetri, zajno u početku. Još je moj djed imao vinograd, oni put smo imali mnogo više vina nego danas, a bavili smo se svime. Nekad se na selu hranilo sve iz svojega. Danas je vino kvalitetnije jer se u inoxu bolje čuva, bačve je teže održavati čistima. U drvenim bačvama držim crno vino dok je mlado, a onda ga prebacim u inox - kaže Rudi, a njegovi potomci nam ponosno pokazuju etikete na svom flaširanom vinu na kojima je i obiteljski plemićki grb. Prema zapisu u Zborniku plemstva iz 1938. godine, koji su im dostavili iz zagrebačkog Heraldičkog zbornika, plemeniti Mirkovići staro su hrvatsko pleme iz Zvonigrada u Bosni preseljeno u makarsko primorje pa dalje diljem Hrvatske.

Upitan za recept dugovječnosti Rudi nam otkriva: "Nikad se nisam preumorio, prenapio i prenajeo. Konstantno biti u pokretu", njegova je uzrečica.

Mladen je vinarstvo prepustio ocu, a on se nosi mišlu da uz pomoć povoljnih županijskih kredita otvoriti manju pršutarnu. "Išli bismo s 40-50 tovljenika iz vlastitog uzgoja, imamo prostora za sušenje tisuću do tisuću i pol komada pršuta. Tako bismo u vinskom podrumu, osim vina, gostima mogli ponuditi svoj, pravi istarski pršut i domaći sir, a uz iznajmljivanje apartmana mogli bismo potpuno prijeći na agroturizam.

Istarska estrada: DAVOR MAROVIĆ, pjevač iz Hrboki

Nedavno je izašao reprint izdanja vašeg CD-a "Istra u srcu mom". Kako je došlo do toga?

Ja sam uvijek pjevao pjesme s tog albuma, ali ljudi ih nigdje nisu mogli kupiti. Taj je album snimljen pred rat, daleke 1989. godine, tako da nitko nije mogao doći do tih pjesama, a zbog toga ih ja nisam ni mogao dobro promovirati. Kako su reizdanja sada trend u Hrvatskoj, odlučio sam se i ja na taj potez. Cijena CD-a u maloprodaji je jako povoljna, svega 55 kuna, dok su, usporedbe radi, drugi CD-ovi oko 100 ili 120 kuna. Zahvaljujem se svima koji su ga kupili. Pjesme na CD-u potpisuju razni autori, a najveći dio tekstova je napisao naš poznati istarski književnik Danijel Načinović. Na albumu se nalazi i pjesma "Svi puti sad gredu u Barban" koju sam napravio u suradnji s Društvom "Trka na prstenac". Dakle, mogu se poohvaliti da sam jedan od prvih pjevača koji je uveo mantinjadu i čakavštinu u svoju glazbu. Tada se nije svatko usudio pjevati na čakavštini.

Recite nam nešto o svom opusu. Kakva je vaša glazba?

Ja sam pjevač zabavne glazbe. To je stil sličan Mladenu Grđoviću ili Mišu Kovaču. Recimo da ja pjevam takvu glazbu u Istri. Ja ne snimam "na gusto alume", jer sam napravio tri albuma u

- Ljudi izvan Kluba misle da se tu nešto zarađuje, a šoldi nima ni za pokriti troškove. Još nismo pokrili sve račune od lani - poručuju iz Kluba "Off Road 4x4 Barban"

Sedmogodišnja tradicija održavanja Barban Off Roada, utrke terenskim vozilima, ove će godine, nažalost, biti prekinuta zbog nedostatka sredstava. Naime, već tri godine zaredom uporna je kiša ometala ovu manifestaciju koja se održava u travnju.

- Vremenske neprilike ne samo da su otežavale organizaciju, nego je i posjetitelja bilo manje, a time se smanjivao i broj sponzora te pomoći kojima smo dobivali od njih. To je bilo dovoljno za remećenje finansijske konstrukcije - objašnjava Mladen Draguzet, tajnik Kluba "Off Road 4x4 Barban".

Unatoč svemu, možda se Barban Off Road (ove godine bio bi osmi) ipak neće ugasiti: postoji mogućnost da se održi u jesen, ukoliko se dotad skupi stotinjak tisuća kuna, koliko iznosi godišnji trošak održavanja jedne takve međunarodne manifestacije. S druge strane, iz Uprave

17 godina karijere. Neko će reći da je tri albuma malo, ali ja sam zadovoljan svojom karijerom. Prije solo karijere, pet godina sam pjevao u bendu. Za vrijeme Domovinskog rata puno sam vremena proveo nastupajući na humanitarnim koncertima u Gospiću, za Udrugu dragovoljaca Domovinskog rata, za našu 119. brigadu i slično. Humanitarno sam nastupao i poslije rata, tako da sam se, primjerice, odazivao na pozive svih udruga iz Pule koje su me zvali na humanitarne koncerne. Organizirao sam i humanitarni koncert u Barbanu za našeg Nevena iz Hrboki kojio boluje od cerebralne paralize, gdje je glavni gost bio moj prijatelj Vinko Coce. Barbanci su se dobro odazvali na taj koncert tako da smo Nevenu puno pomogli.

Kako se odvijala Vaša karijera prije nastanka albuma "Istra u srcu mom"?

Prije toga, 1988. godine, snimio sam album "Kate moja vjeruj meni". Tada sam išao pjevati našim iseljenicima u SAD. Poslije sam ponovno bio u SAD-u tek za vrijeme Domovinskog rata, 1992. godine, kada sam gostovao zajedno s Đukom Čajićem. I to je bio humanitarni koncert na kojem smo nastupili na poziv Hrvatske bratske zajednice. Inače, s Đukom Čajićem me veže i to što su nam sinovi zajedno položili svečenu prisegu

Kluba najavljuju pregovore o sudjelovanju na off road prvenstvu države, u sklopu kojega bi se diljem Hrvatske održalo dvanaest trka, a jedna od njih na Barbanštini. Dva sastanka s ostalim hrvatskim klubovima već su održana u Zagrebu, a uskoro bi trebao uslijediti i treći na kojemu bi pala konačna odluka o održavanju državnoga prvenstva.

Na pitanje može li se trka premjestiti u neko drugo, manje kišno doba godine, iz Kluba odgovaraju da je travanj najzanimljiviji natjecateljima zbog blata, dok su ljeti problematični suha staza i velike vrućine, pa su tada uvjeti za uređenje ukupno 80 kilometara staza vrlo teški. Čišćenje je nužno jer, osim što svake godine "zarastu", staze se svake godine moraju malo izmijeniti da ne budu uvijek iste jer bi, tvrde u Klubu, natjecateljima dosadile. Naime, ima i onih koji svake sezone sudjeluju u utrci i uvijek traže nešto novo.

S obzirom da je Barban Off Road jedna od značajnijih međunarodnih utrka, potrebno ju je organizirati na evropskom nivou. Da bi se sve pripremilo i isplaniralo, ali i osigurala sigurnost vozača i pos-

"ISTRA U SRCU MOM" I NAKON 17 GODINA

kada su služili vojsku u Zagrebu. Nakon par godina održavanja humanitarnih koncereta počeo sam raditi na svom trećem albumu. U to je vrijeme gospodin Đorđe Novković došao živjeti u Rovinj. On me je poslušao na jednom koncertu u Puli, predložio mi suradnju i ja sam pristao. To je bilo 1996. godine. U međuvremenu sam puno gostovao i po Australiji gdje nastupaju sve naše velike zvijezde, od Mladena Grdovića, Dražena Zečića do Matka Jelavića. U Australiji nastupam u hrvatskim, istarskim i slovenskim klubovima

Cime ste se bavili prije ulaska u glazbene vode?

Osam i pol godina radio sam na brodu u Ulijaniku. No i za to vrijeme sam se bavio glazbom. Sjećam se da sam za vrijeme marenje znao otići do Glavne pošte i telefonom zvati Andreja Bašu u studio u Rijeci. Ako ga ne bih dobio tada morao sam ga zvati navečer doma. Pored glazbe u životu sam se bavio sportom i igrao za nogometni klub u Hrbokima. U slobodno vrijeme džogiram u Hrbokima od 45 minuta do sat vremena. Pjevač mora imati zdrava pluća i biti u kondiciji.

Može li se danas živjeti od pjevanja?

Ja, naime, nisam samo pjevač, nego zastupam i trgovačke firme. Iza svakog

nastupa stoje sati i sati velikog rada, vježbe i odricanja, pogotovo za one glazbenike koji ne dolaze iz velikog centra kao što je Zagreb. Meni je Đorđe Novković jednom rekao: "Davore, ako želiš postići nešto više - dodi u Zagreb". Troškovi snimanja su skupi, tu je još i garderoba, putni troškovi, da ne govorimo koliko koštaju instrumenti i sva ona oprema koja ide uz to. Meni, ali i drugim pjevačima je problem što nemamo izvršnog producenta, tako da sve moram sam odradivati, a tu se gubi ogromna energija i vrijeme. Sama organizacija nastupa je zahtjevan posao, a gdje je tu još snimanje, putovanje, probe, a ja kao vokalni solist trebao bih misliti samo na glazbu. U cijeloj Hrvatskoj možda bi deset pjevača moglo živjeti od glazbe, a, primjerice, samo u Istri postoji nas 30

pjevača.

Planovi?

Kantati ča bolje i imati zdravlja ča više. Planiram nastaviti suradnju s Đordom Novkovićem, Andrejom Bašom i ostalim suradnicima i proširiti se. Želja mi je nastupiti na jednom hrvatskom festivalu zabavne glazbe. Znam da me u Istri ljudi prihvataju i vole moje pjesme, a ovako bih htio vidjeti bi li me i ostali dio države prihvatio.

Davor Marović sa sinom Kristijanom

Barbanski off road: "OFF ROAD 4X4 BARBAN", klub bez sredstava i jakih sponzora

OVE GODINE BEZ 8. BARBAN OFF ROADA

jetitelja, jer ipak je riječ o opasnem sportu, svake godine pripreme staze i poligona traju puna tri mjeseca.

U Klubu trenutno ima desetak aktivnih volontera, što je nedovoljno za organiziranje takve manifestacije i pokrivanje cijelokupne staze, jer utrka traje cijelu noć, kao i drugi dan, a s obzirom na tako dugu stazu, nužan je velik broj sudaca i redara raspoređenih po cijeloj stazi.

Na koncu, u Klubu ističu da su spomenutih 80 kilometara staze ustvari javni putovi koji i drugi koriste kada idu u šumu, tako da od toga imaju više koristi drugi nego članovi Kluba koji ih rabe jednom godišnje. Požalili su se da pripremaju puteve za sve, a na kraju im nitko ne pomaže jer su svi zauzeti.

- Ljudi izvan Kluba misle da se tu nešto zarađuje, a soldi nima ni za pokrit troškove. Još nismo pokrili sve račune od lani. Off road spada u auto-moto sport, a zna se da su to vrlo skupi i zahtjevni spor-

tovi, osobito ako nema jakih sponzora. A njih, nažalost, Barban Off Road nema

- poručuju barbanski off roaderi.

Sa prošlogodišnjeg off-roada

IZO

STROJEVI, OPREMA
PREHRAMBENA PROIZVODNJA

IZO d.o.o.
Balići 18
52341 Žminj
tel. 300 270

KRUH, TORTE I KOLAČI ZA SVE PRIGODE

puljanka

CIJENA?...PRAVI PATULJAK!

Proizvod	Cijena
Boccaffé Classic	5,40 kn
Barilla SPAGHETTI	5,20 kn
MULTI ACE	5,60 kn
PASSATA DI POMODORO	2,96 kn
FAVORIT	4,48 kn
AVA 100%	31,90 kn

VELEPRODAJA I
MALOPRODAJA PIĆA

VALICA 11, 52100 PULA
TEL.: 052/534 175, 383 240

NOVASOL

Broj 1 u Europi u posredovanju
iznajmljivanja kuća za odmor

Potražujemo kuće i apartmane
za sezonu 2006/2007

Poduzeće Novasol osnovano je 1968. godine
i trenutno broji više od 30 ureda diljem Europe
Više od 21000 iznajmljivača u 16 zemalja pruža
nam svoje povjerenje već dugi niz godina
Od 2004. godine prisutni smo i u Hrvatskoj
sa trenutno 1500 kuća

Nudimo:

- konzalting i financiranje
- isplatu najma prije dolaska gosta i garancije
- prezentaciju Vaše kuće u katalogu u boji čija je
godišnja tiraža 2 milijuna primjeraka,
na 4 različita jezika
- prezentaciju Vašeg objekta na internetu na 8 jezika
gdje imamo 12 milijuna posjetitelja godišnje

Sve to bez imalo troška za Vas

Nazovite nas i već danas dogovorite
termin sa našim zastupnicima!

Novasol turistička agencija d.o.o.
tel: 052 381 816
e-mail: info@novasol.hr

Brajdine bb, 52203 Medulin
fax: 052 381 799
web: www.novasol.de

PRIMJER PODUZETNIČKE OBITELJI

Barbanština je poznata po svojim vrijednim ljudima i uspješnim poduzetnicima koji su se dokazali u svom poslu. Jedna od njih je Kristina Draguzet koja se bavi prodajom automobila i vodi obrt "Nina-auto".

Kako ste se počeli baviti ovim poslom?

Posao su, zapravo, započeli moji roditelji koji su do 1990. godine radili u državnim tvrtkama; tata u "Pulaprometu", a mama u "Puljanci". No, prvi naš obiteljski posao nije bio vezan za prodaju vozila. Tata je pred rat krenuo u poduzetničke vode i otvorio agrariju u Draguzetima, koja je tada bila treća privatna agrarija u Istri, jer su sve ostale bile u društvenom vlasništvu. U to doba ljudi su se dosta bavili poljoprivredom, tako da su se prodavali traktori i ostala poljoprivredna mehanizacija, umjetna gnojiva i slično. Ubrzo je i mama ostavila posao u "Puljanci" i počela raditi u "Agroveroni", kako smo nazvali našu agrariju. Moj brat Dalibor i ja tada smo bili srednjoškolci te smo pomagali roditeljima.

Kada ste se preorientirali na prodaju vozila?

Mi i danas imamo agrariju, a mogućnost da se uz taj posao okušamo i u auto-branši pojavila se 1998. godine. Ja sam u to vrijeme bila pred diplomom Fakulteta ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" u Puli, a Dalibor je već bio završio za mehaničara. Uglavnom, krenuli smo i u te vode i tako proširili naš obiteljski posao. Radi bolje organizacije i kvalitete rada, raspodijelili smo poslovanje. Roditelji i ja preuzeli smo agrariju te postali zastupnici za vozila marke Lada i Gaz za Istarsku županiju. Što se tiče traktora, zastupnici smo i za marke Eurowolf, IMT i Tomo Vinković, no pregovaramo i s drugim markama osobnih vozila i traktora. Brat je zastupnik za KIA-u i Ssangyong. Inače, Ssangyong je južnokorejska marka vozila koja se bazira na licenci Mercedesa. Najprije je otvorio zastupništvo u Poreču, a potom i u Puli. Inače, u Puli, pored obilaznice kod "Plodina" imamo i svoj servis koji vodi Dalibor. Iako je to i dalje ostao obiteljski posao, brat vodi tvrtku "Draguzet promet", a ja obrt "Nina-auto".

Možete li, vezano za vaš posao, usporediti razdoblje od prije deset godina i danas. Koliko su ljudi tada kupovali vozila, a koliko danas?

Prije deset godina mi još nismo bili u auto-branši, a od tada do danas puno se toga promijenilo. Danas su uvjeti

neusporedivo povoljniji. Recimo, kamate pri kupnji auta danas su u prosjeku oko pet posto, dok su prije deset godina znale biti i do 15 posto. Također, nekada je održavanje kredita išlo puno teže nego danas, sama procedura je bila komplikiranija i bilo je potrebno imati barem dva jamca za kredit. Danas, ako je čovjek kreditno sposoban, odnosno ima stalna primanja, nisu mu uopće potrebeni jamci. Dobar je primjer i leasing, koji, doduše, više koriste pravne osobe, no nekada jedva da smo znali što je to. Mi smo krenuli u taj posao kada se tržište otvorilo, kada je dozvoljen uvoz vozila i kada su krediti postali povoljniji. Kad pogledate, danas manje-više svi vozimo nove aute, a sjetimo se koja smo vozila mogli vidjeti na našim cestama prije deset ili više godina.

Dosta se toga promijenilo i kada je riječ o poljoprivredi, koja je svojedobno bila "klonula". Srećom, posljednjih godina sve je opet živnulo. Istarska županija pokrenula je dosta povoljnih kreditnih linija za poljoprivrednike, a na taj uzlet sigurno je utjecalo i to što se sve više ljudi u Istri počelo baviti seoskim turizmom. Naime, znamo da uz taj vid turističke ponude idu i poljoprivredni proizvodi iz domaće radinosti, što znači da je potrebna i sva prateća mehanizacija.

Koliko ljudi je, zapravo, zaposleno preko vašeg obrta i tvrtke koju vodi vaš brat?

Što se tiče same obitelji, tu su moji roditelji, brat, njegova buduća žena i ja. U Poreču je zaposlena jedna osoba, jedna u Draguzetima, dok u Puli radi sveukupno pet osoba..

Planirate li se i dalje širiti?

Upravo otvaramo zastupništvo za KIA-u i Ssangyong u Labinu koje će ja voditi. Ako i tamo posao bude krenuo, morat ćemo zaposliti barem još jednu osobu.

Što biste poručili mlađim ljudima koji se žele baviti poduzetništvom?

Prije svega, treba posjedovati dozu ambicioznosti te vjeru u sebe i uspjeh, ne klonuti pred prvom preprekom, pa čak ni pred porazom, jer i toga ima. Meni je puno značila podrška obitelji. Bez njih ne bi postigla sve ovo.

Kućna njega: IRENA JELČIĆ, medicinska sestra, nositeljica djelatnosti privatne prakse zdravstvene njegе

NE KAJEM SE ŠTO SAM PREUZELA OVAJ POSAO

Irena Jelčić, medicinske je sestra koja je nositelj djelatnosti privatne prakse zdravstvene njegе sa sjedištem u Hrbokima, a pokriva cijelu Općinu Barban i granične dijelove drugih općina.

Kada ste otvorili privatnu praksu zdravstvene njegе za područje Općine Barban?

Privatnu praksu otvorila sam 16. ožujka 2004. godine, s tim da mi je ugovor sa HZZO-om startao krajem 2003. godine. Tako da ja, zapravo, radim isto kao i naš stomatolog u Barbanu ili doktorica, jer svi imamo ugovor s HZZO-om. Sjedište djelatnosti je u Hrbokima, ali sam ja, zapravo, terenski radnik.

Možete pobliže objasniti od čega se sastoji vaš posao?

Liječnik uz pomoć patronažne sestre, koja isto tako daje podatke o stanju na terenu, određuje kome je potrebna zdravstvena njega. Radi se uglavnom o ljudima koji su sami i nisu u stanju doći do liječnika. Procedura izgleda ovako; liječnik najprije napiše što se sve treba napraviti s pacijentom, onda sve to prolazi kontrolu HZZO-a, pa tek onda ja dolazim kod pacijenta.

Koliko ima takvih osoba na području Općine Barban?

Pa, njihov broj varira. Ovisno o uslugama koje se traže, ja mjesечно mogu pokriti od 15 do 18 ljudi da bi ispunila svoju satnicu od 40 sati tjedno.

Od čega najčešće boluju Vaši pacijenti?

Imam vrlo malo mlađih ljudi, jer to su uglavnom starije osobe, odnosno gerijatrijska dob s težim oboljenjima. Uglavnom su to ili teško pokretni ili potpuno nepokretni ljudi. Ima i onih koje je nakon frakturna i lomova potrebno ponovno učiti hodati. Moram reći da je u zadnje vrijeme bilo puno frakturna kuka ili bedrene kosti, a pacijenta nakon toga mora ponovno učiti kako stati na noge. S njima radim vježbe razgibavanja, hodanja i slično. Tu se dosta vremena potroši, ali ja ga ne žalim, jer znam da će moj trud urođiti plodom. S ljudima koji su potpuno nepokretni radim vježbe razgibavanja i pomažem im u kupanju, odnosno održavanju osobne higijene. Moja je zadaća da podučim i obitelji pacijenata o tome kako postupati s oboljelim osobom, odnosno što sve trebaju raditi kad mene nema. Istina, ima i takvih pacijenata o kojima više nema tko brinuti ili o kojima je skrb

preuzela šira obitelj.

Opišite nam kako izgleda jedan Vaš radni dan.

Moj radni dan izgleda dosta stresno. Mjesta koja moram obići u jednom danu dosta su raštrkana, tako da najprije moram napraviti neki plan. Uglavnom, krećem od Barbana pa onda dalje obilazim sela po cijeloj Općini. Radni dan počinje mi ujutro u 8, i traje sve dok ne završim s poslom. Ne gledam na radno vrijeme, a često odradim i više nego što treba, jer, jednostavno, ne mogu uskratiti skrb čovjeku.

Recite nam nešto više o novim prostorijama u Hrbokima.

Da bih uopće mogla otvoriti privatnu praksu, morala sam imati poslovni prostor, uključujući i sanitarni čvor, računalo i sve ostalo što je potrebno za taj posao. Meni su, zapravo, prostorije u Hrbokima prolazna stanica, jer se ja tamo jako malo zadržavam. Tek toliko da uzmem i obavim što mi treba. U pravilu sam na terenu. Ako me netko treba uvijek me može naći preko liječnika koji ima moj broj telefona. Općina mi je ustupila taj prostor u Hrbokima, za čije sam korištenje oslobođena plaćanja najamnine, što znači da imaju sluha za tu djelatnost kojom se bavim. Ovdje stvarno moram naglasiti da me Općina maksimalno podržala. Da nije bilo načelnika Denisa Kontosića, ne vjerujem da bih uspjela, jer krenuti u sve ovo, bez ikakvih prihoda i ulagati još u taj posao, doista bi bilo teško bez pomoći Općine.

Gdje ste radili prije nego što pokrenuli privatnu praksu?

Prije sam bila na radničkoj placi. Radila sam u kućnoj njezi Labin-Kature. Onda se upraznilo mjesto u mreži na području Općine Barban, tako da mi se ukazala prilika koju sam htjela iskoristiti. Htjela sam, naime, biti bliže doma i raditi sa svojim ljudima, premda je ponekad lakše raditi ovaj posao s nepoznatim ljudima, nego s poznatim. Inače, ja sam iz Rebić. Uglavnom, dala sam отказ u

Labinu i krenula u otvaranje privatne prakse, takoreći, bez ičega.

Prošlo je više od godinu dana otkako se bavite ovim poslom na području Općine Barban. Jeste li se pokajali zbog te svoje odluke?

Ne, nisam se pokajala. Jedino sam, možda, malo razočarana s HZZO-om, jer uvijek kasne s isplatama. Malo je teško, ali ja, evo, nekako uspijevam spojiti kraj s krajem i nastojim redovito isplaćivati svoje dugove, jer sam na sve strane napravila velika zaduženja. Nadam se da će se malo-pomalo izvući.

Kako su vas pacijenti prihvatali, budući da je prije Vas taj posao obavljala jedna druga medicinska sestra?

Jako dobro, premda je bilo dosta teško "naslijediti" sestruru Vitasović, jer je ona bila jedna divna sestra, koja se nije štedila radeci ovaj posao, a ljudi su je stvarno voljeli i poštivali. Ljudi su me lijepo prihvatali. Zadovoljna sam i nisam imala loših iskustava. Još uvijek radim sama i mislim da će još dugo vremena tako ostati, jer si za sada ne mogu priuštiti još jednoga radnika. Moram se najprije izvući iz dugova za otvaranje djelatnosti da bih mogla zapošljavati druge ljudе i osiguravati im redovitu plaću. Istaknula bih da osim s općinama, jako dobro surađujem s liječnicama Biondić, Poljak i Zimet, ali i s patronažnim sestrama.

"POČIVAKI" ZA KVALITETAN ODMOR

U selu Hrboki sve se više domaćinstava odlučuje za bavljenje seoskim turizmom ne bi li pored svojih redovnih primanja osigurali dodatne prihode. No, prvi koji je u Hrbokima krenuo u taj posao bio je Nenad Duras, koji je s roditeljima 2003. godine odlučio vrata svoje kuće otvoriti turistima. Svoj agroturizam odlučio je nazvati "Počivaci", kako se zove dio sela gdje se nalazi njegova obiteljska kuća. Kako nam je objasnio, na tom su se mjestu rudari odmarali, odnosno počivali kad bi se vraćali doma s napornog rada u labinskim rudnicima. U svakom slučaju, ime koje je nekada simboliziralo težak i mukotrpan rad danas se izvrsno "poklopilo" s novom namjenom i turistima koji se iz europskih gradova dođu ovde odmarati - počivati.

Koliko se ljudi trenutno bavi seoskim turizmom u Hrbokima?

Trojica. Osim mene tu su još i Dalibor Biletić te Damir Radola. Međutim, još dvoje ljudi planira uskoro primiti svoje prve turiste. To su Milena Krelija i Beloč Zlatko. Za razliku od gornje Barbanštine, mi u Hrbokima smo u prednosti kada je riječ o turizmu, jer smo jako blizu Uvale Blaz koja je udaljena svega 2,5 kilometara od sela.

Opišite nam kako ste se odlučili za seoski turizam i jeste li puno sredstava morali uložiti u adaptaciju prostorija?

Krenuli smo u ovaj posao radi dodatnih sredstava. Gosti nam dolaze preko agencija "Novasol" i Adriatic-Net". Ja, inače, radim kao carinik, a roditelji su mi u mirovini. Za turiste imamo dva apartmana u koje možemo smjestiti dešet osoba. Najviše novca smo utrošili na završne radove i unutarnje sređivanje, ali za to nismo morali dizati kredite, već smo iskoristili ušteđevinu

koju smo imali. Mi, zapravo, te prostorije nismo uredili isključivo za turiste koji u njima borave dva do tri mjeseca u godini. Kada turista nema mi apartmane koristimo za naše privatne potrebe. Zbog toga nam je i lakše bilo odlučiti se ulagati, jer smo na taj način dvostruko na dobitku. S jedne strane dobili smo nove prostorije koje koristimo izvan sezone, a s druge strane ljeti od turista ostvarujemo dodatnu dobit.

Kako ste "poslovali" u ove protekle tri godine? Isplati li se uopće baviti seoskim turizmom?

Itekako se isplati. Počeli smo, dakle, 2003. godine. Iduća godina bila je, da tako kažem, osrednja, dok je 2005. godina bila jako uspješna. Lani smo bili 24 tjedna puni, pa čak neke turiste nismo mogli primiti, jer nije bilo slobodnog termina. Da, recimo, još iduće četiri sezone budu uspješne kao 2005. godina, vratili bi sve što smo uložili. Za predstojeću su nam sezonu stari gosti već rezervirali osam tjedana.

Kako ste se priviknuli na turiste koji vam dolaze?

Moram reći da nas oni uopće ne opterećuju i da smo jako zadovoljni s njima. Ništa im ne zabranjujemo, pa se osjećaju kao da su kod svoje kuće. Uvijek ih dočekamo s nekim jelom dobrodošlice, pršutom ili fritulama i krošulama, a oni budu oduševljeni. Znali smo se sprijateljiti s njima i funkcionalirati kao da smo jedna obitelj. Čak nam je žao kada odlaze. Lani je bila jedna Nijemica koja je s mojom majkom izmjenjivala recepte. Ona je, naime, jela naše istarske specijalitete, a mi njene. Na kraju je doslovce zaplakala kada je odlazila. No, ove godine nam dolazi opet. Također, turisti se znaju sprijateljiti i družiti s ostalim

mještanima. Navečer ih doveđemo do Društvenog doma gdje je i bočalište, gdje s ostalim mještanima popiju piće i zaigraju boće. Imali smo čak i jednog crnca koji se ovdje odlično uklopio. Sa svakim se pozdravlja i svima je bio simpatičan. Naši turisti su uglavnom obiteljski i obrazovani ljudi koji u prosjeku ostaju dva tjedna kod nas. Oni na raspolaganju imaju naše domaće vino, rakiju, pršut, imamo vrt gdje sami mogu brati povrće, mogu voziti bicikle, postavili smo ljuštače za djecu,..

Zanimljivo je kod njih što nisu zatvoreni, zanima ih sve što mi radimo. Oni u pravilu dolaze iz velikih gradova i zanimljiv im je život na selu. Vole šetati, a na more najviše vole odlaziti u Uvalu Blaz ili u Dugu uvalu i Krnički porat. Neki, doduše, uopće

ne idu na more. Takvi gosti vrijeme provode na način da jedan dan odu, primjerice, u Motovun, drugi dan u Grožnjan, treći u Opatiju i tako na kraju prođu cijelu Istru.

Imate li poteškoća u sporazumijevanju s turistima?

Tu nema nikakvih problema. Gosti su u pravilu Nijemci, ali ima i Talijana, Francuza i Belgijanaca.

Kakvi su vam planovi za budućnost? Hoćete li se širiti?

Pa, nadam se da će nam predstojeća sezona biti uspješna kao i prethodna. Ako se tako nastavi možda bi se mogli i proširiti. Jedino me malo plasi to što se sve više obitelji u Istri počinje baviti seoskim turizmom, pa bi moglo doći do zasićenja tržišta.

Seoski turizam: MLADEN GOBIN, direktor "NOVASOL" Hrvatska

BUDUĆNOST SU SAMOSTOJEĆE KUĆE S BAZENIMA

Mladen Gobin, direktor je turističke agencije "Novasol" Hrvatska. Agencija je u stopostotnom vlasništvu istoimenog danskog koncerna iz Kopenhagena koji se već 40 godina bavi isključivo privatnim smještajem, točnije malim iznajmljivačima. Budući da je "Novasol" za Hrvatsku osnovan 2004. godine, ime ove agencije još nije toliko poznato u nas, no Gobin napominje da se radi o općepoznatom koncernu u Europi koji ima poslovnice u 16 europskih zemalja, više od 800 zaposlenih, više od 21 tisuću ekskluzivnih ugovora, a čije Internet stranice godišnje pogleda 12 milijuna ljudi. S direktorom "Novasola" za Hrvatsku razgovaramo o razvoju seoskog turizma na Barbanštini.

Recite nam koliko se kuća prodaje preko agencije na Barbanštini i kakvi su to objekti?

Oko 30-ak kuća s tog područja je u našem katalogu. Što se tiče drugog dijela vašeg pitanja moram reći da tu ima svega, odnosno da su kuće dosta različite.

Možete li dati usporedbu kakve se kuće preko "Novasola" najčešće iznajmljuju u zemljama EU-a, a kakve u Istri?

U Europi u ponudi imamo 95 posto samostojećih kuća s bazenima, a ostalo su apartmani. Ovdje kod nas je situacija obrnuta; najviše je apartmana, a najmanje samostojećih kuća s bazenima. Na osnovu svog desetogodišnjeg iskustva u ovom poslu, tvrdim da se najbolje prodaju samostojeće kuće s bazenima, bez obzira gdje se nalazile. Stoga je važno da mali iznajmljivači shvate da popunjenošt ovisi najviše o njihovim objektima, a ne o agenciji ili o meni.

Koje su najčešće pogreška naših malih iznajmljivača?

Zapitajmo se najprije zašto gosti dolaze u privatni smještaj? Radi se o obiteljima koje žele osjetiti prije svega udobnost svog doma u nekoj drugoj destinaciji. Pogrešno je misliti da turisti dolaze na odmor, a da se prethodno ne informiraju gdje dolaze ili da im je sve jedno u kakvom će objektu odsjeti i po kojoj cijeni. Takav turist zna cijelu zimu na svom stolu u uredu držati fotografiju kuće u koju će dovesti obitelj na ljetovanje. Prethodno je na Internetu pogledao unutrašnjost kuće, tlocrt, detaljan opis

namještaja, pa je tek onda bukirao. Bilo je i takvih slučajeva da su ljudi podizali cijene smještaja za pet eura, jer su prethodne godine imali dobru popunjenošt, misleći, valjda, da gostima pet eura više ili manje ne znači ništa. No, prevarili su se i proveli sezonus u glavnom prazni. Pogledajmo što se događa s preskupim i razvikanim Dubrovnikom. Tamo su, naime, digli cijene i sada bilježe slabi buking. Hoću reći da se mora voditi računa o omjeru kvalitete i cijene.

Također, bitna je i educiranost malih iznajmljivača. Kada se ljudi u Istri poticalo da ulažu, podižu kredite, nitko im nije rekao kako da urede svoje objekte, pa su mnogi isli na kvantitetu i u, recimo, 80 kvadrata prostora napravili tri apartmana. To jednostavno ne ide. Rekli smo da su najčešći gosti u privatnom smještaju obitelji, a to znači da će teško napuniti dvojke, odnosno apartmane s dva kreveta. S druge strane, ima kuća koje su u kolovozu i rujnu rasprodani za iduću godinu! E to su oni koji su poslušali naš savjet i radili kako treba.

Dakle, budućnost privatnog smještaja je u samostojećim kućama s bazenima?

Da, to je neminovnost, iako neki još uvijek misle da se radi o pretjerivanju ili nepotrebnom trošku. No, vratimo se malo u prošlost. Ljudi su bili skeptični kada sam im 1994. godine govorio "postavite satelite", a poslije je to postalo normalno.

Isto je poslije bilo kada sam im savjetovao "stavite klimu", pa je, evo, i to postalo uobičajeno. Uvjeren sam da će tako biti i s bazenima. U planu imamo kreditiranje domaćina koji imaju samostojeće kuće s bazenima.

Je li istina da se najbolje prodaju kuće građene u tradicionalnom istarskom stilu?

Ne mora značiti. Kuća u tradicionalnim istarskim stilima jest tražena, ali to ne znači da se zbog toga mora pretjerivati u cijeni, jer će također ostati prazna. Imamo dobar primjer za to baš na Barbanštini, točnije u Hrbokima, gdje se odlično prodaje kuća koja ničim ne podsjeća na tradicionalnu gradnju. Najbitnija je, ponavljam, kvaliteta kuće i pogoden odnos između cijene i kvalitete. Čak ni blizina mora nije presudna za dobру popunjenošt, jer ako je kuća kvalitetna ona se može nalaziti i na Učki i na moru i uvijek će biti puna.

Što će biti s malim iznajmljivačima koji bilježe slabu popunjenošć?

U svijetu danas stalno niču novi turistički kapaciteti. Ponuda je ogromna, tako da stalno treba raditi na unaprijeđenju kvalitete svoje ponude. Potrebne su nam samostojeće kuće s bazenima, saunom, fitnessom, jaccuzijem i slično, jer bez takvih sadržaja teško ćemo opstati na sve zahtijevnijem tržištu, a kamoli produžiti sezonu.

Stari zanati: DALIBOR FRANČULA iz Sutivanca, proizvođač drvenih bačvi za vino

SAMO DRVENA BAČVA DAJE PRAVO VINO

Sve više ljudi zna za mene, jer kada netko dobije dobru bačvu, to se odmah pročuje. U Istri je sve više i više vinara, a to jako utječe na moj obrt.

Polako ali sigurno, stari zanati izumiru diljem Istre, čime se, nažalost, gubi golema kulturna baština koju su generacije stoljećima stvarale. No, uvjek postoje izuzeci, točnije ljudi koji se za razliku od većine svojih susjeda odluče baviti upravo stariom zanatom ili nastaviti staru obiteljsku tradiciju. Obitelj Frančula iz sela Varož u Sutivancu već se tri generacije bavi proizvodnjom bačvi, a "nasljednik" obiteljskog posla je mladi Dalibor Frančula. On je vlasnik obrtničke radnje "Karatela" koja se bavi izradom bačava.

Dalibore, opišite nam malo podrobnije čime se točno bavi vaša obrtnička radnja?

Bavim se proizvodnjom drvenih bačava, kaca i drvenih sanduka. Radi se o tradicionalnom obiteljskom obrtu kojim se moj djed bavi više od 50 godina, a od njega sam ja i naučio baviti se tim poslom. Obrt "Karatela" otvorio sam 2002. godine, od tada pomalo radim i idem naprijed. Za sada nemam ostalih zaposlenih u obrtu, pomaže mi jedino djed koji je još uvijek u radionici, iako ima 90 godina. To je jedan stari obrt, ali bez obzira na to mislim da ima budućnost. Djed nije imao obrt za proizvodnju bačava, već moj stric, ali taj se posao polako bio počeo gasiti, pa sam ja došao na ideju da preuzmem posao. Od djeda sam najviše naučio. Prije nego što sam otvorio obrt, kako sam malo bio u radionici, a poslije sam polako sve više

počeo učiti. Radionica se nalazi u sklopu obiteljske kuće, premda je to dosta mali prostor, ali za proširenje bi bilo potrebno dizati kredite.

Postoje li neke posebne kreditne linije, bilo preko Županije ili Vlade, kojima bi se poticao razvoj, zapravo, ostanak starih zanata kao što je proizvodnja drvenih bačava?

Postoji mogućnost podizanja nekih kredita, ali to sve i nije baš tako povoljno. Za sada još uvijek pokušavam raditi bez angažmana kreditnih sredstava.

Koliko ima interesa za drvene bačve i može li se samo od toga živjeti?

Ja se jedino ovime bavim i mogu reći da posla ime sve više i više. Problem je samo probiti se na tržište, a kada se to postigne, odnosno kada si čovjek uspije otvoriti tržište onda je potrebno samo održati razinu kvalitete. U Istri je sve više i više vinara, a to jako utječe na moj obrt, jer je, normalno, sve više i više zainteresiranih koji žele raditi s drvenim, tzv. barrique bačvama, zbog njihove kakvoće. Kako se posljednjih godina počelo popularizirati vinarstvo u Istri, sve više pravih vinara postaje svjesno da im samo drvene bačve mogu dati pravo vino. Vino iz bačva od inoksa ne može se uopće usporediti s vinom kojeg se dobije u drvenoj bačvi.

Koliko godišnje proizvedete bačvi?

Obrt "Karatela" ima jako mali kapacitet, tako da godišnje proizvedemo oko 120 do 130 bačava.

Tko su naručitelji bačvi? Vinari?

Bačve naručuju uglavnom ljudi koji se bave proizvodnjom vina za svoje potrebe i oni su, za sada, naši najveći potrošači, da tako kažem. To su ljudi koji žele piti svoje, domaće vino i koji su se uvijek za sebe bavili vinarstvom. S vinarima, kojima je proizvodnja i prodaja vina posao, počeo sam raditi tek prošle godine i naša je poslovna suradnja do sada bila uspješna. Radim s pet, šest istarskih vinarima i nadam se da će suradnja s vinarima biti sve veća i veća. Vinari koji naručuju bačve nalaze se na području čitave Istre. Uglavnom, posla imaju.

Kakve su to barrique bačve? Od koje vrste drveta se one izrađuju?

Za barrique bačvu drvo mora biti jako gusto, a većinom se te bačve rade od hrasta. To može biti hrast lužnjak ili hrast

kitnjak, a to uglavnom ovisi o želji kupca, jer daju različiti okus vinu. Pri izradi barrique bačava tako je bitna temperatura paljenja. Bačve se još mogu raditi od akacije ili, po domaće, od drače. To je još u fazi eksperimentiranje od kojeg je drveta bolja bačva. Ove godine izlazi prva buteljirana boca malvazije koje je stajala u bačvi od akacije. Kada naručuju bačvu, vinari mi točno kažu što žele, koju vrstu paljenja žele, koje drvo i drugo.

Koliko košta takva jedna barrique bačva i koliko treba vremena za njenu izradu?

Barrique bačva od 220 litara košta od 1.800 kuna na više, sve ovisi o načinu obrade. Ne treba puno vremena za izradu bačve, jer je ona za dan i pol gotova. Problem je u materijalu, odnosno drvetu koje mora minimalno dvije godine biti sušeno. Znači, mora se sušiti na svježem zraku, na kiši, na snijegu, na buri, a ne smije biti u sušarama. Materijal je zato i dosta skup, jer od pet kubika trupaca može se izvući kubik kalanih dužica za bačvu.

Gdje nabavljate materijal za bačve?

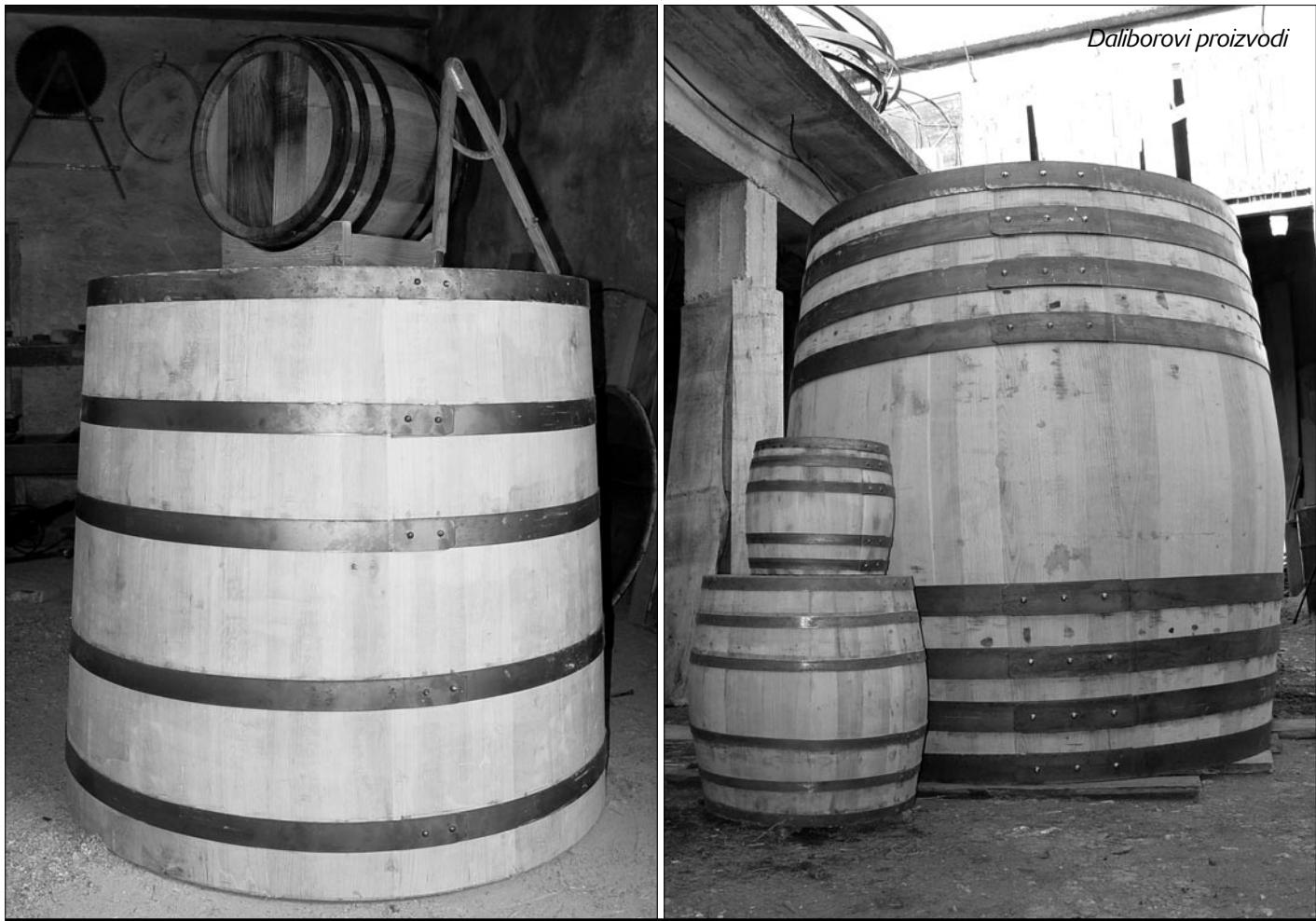
Hrastovo drvo većinom u Slavoniji, a akaciju tu na našem području, na Barbanštini i nešto malo na Labinštini. Bačve koje je radim mogu biti veličine od 15 litara pa na više. Recimo, najveća bačva koju sam ikad napravio mogla je zaprimiti dvije i pol tisuće litara, a visoka je bila 180 centimetara. Bačva je bila izrađena po narudžbi od hrastovine za cijenu od 14 tisuća kuna. Naručio ju je jedan vinar iz Sovinjskog polja.

Bavi li se još netko u Istri ovim poslom?

U Istri zasad nema nikoga da ima firmu ili otvoren obrt za proizvodnju bačava. Ima, možda, ovih starijih ljudi još koji tu i tamo poprave neki bačvu, ali da rade baš novu, toga, koliko ja znam, nema.

Kažete da posla ima sve više. Znači li to da bi uskoro mogli zaposliti još jednog radnika u obrtu?

Vjerojatno da. Sve više ljudi zna za mene, jer kada netko dobije dobru bačvu, to se odmah pročuje. Za sada je malo prerano da zaposlim još jednog čovjeka u obrtu, jer za to bi morao imati puno više posla nego dosad. Sada proizvodim najviše do 150 bačava godišnje, a trebao bi raditi barem 300 za još jednog radnika.

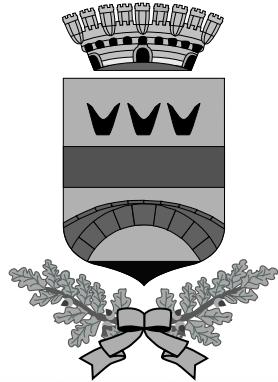
Daliborovi proizvodi

Razglednica Barbana

*Općinsko vijeće i
Općinsko poglavarstvo
Općine Barban*

*žele Vam
sričan Vazam*

www.barban.hr

VODOINSTALACIJA

VODOINSTALACIJE I CENTRALNO GRIJANJE

Rebići 16 - BARBAN
gsm: 098 290 543,
098 420 374

Da Štefania

Seljačko domaćinstvo

"Da Štefania"
Draguzeti - Barban

Vi. Nadija Osip
Mob.: 098 420 501

TRGOVINA MJEŠOVITE ROBE

01.04. - 15.05.

PROLJETNA AKCIJSKA PRODAJA

- ZASTUPSTVO ZA STIHL I VIKING UREĐAJE
- SJEMENSKA ROBA
- GNOJIVA
- BOJE I LAKOVI
- ŽELJEZARIJA

Tel./fax: (052) 567-624
382-217
382-218

Prodavaona:
Barban 9
52207 BARBAN

UGOSTITELJSKO - TRGOVAČKI OBRT

Quellis

*Barban 67
52207 BARBAN
telefon: (052) 567 632*

trgo metal

EXPORT-IMPORT, PROIZVODNJA POLJOPRIVREDNE OPREME, IZRADA I MONTAŽA METALNIH KONSTRUKCIJA I TRGOVINA D.O.O. - SUTIVANAC

Gorica 11b - 52341 Žminj * tel./fax: 052/567 209
www.trgometal.net * e-mail: trgometal@pu.hinet.hr

Proizvodnja poljoprivredne opreme (traktorske freze, prikolice sa kiperom i bez)

*Usluge autodizalice 30t i 70t
Usluge samohodne platforme do 23 m visine*

Maloprodaja elektromaterijala i kućanskih aparata u Žminju - tel.: 052/846 387

B U L I Ć

**OBRT ZA ZEMLJANE RADOVE,
ISKOPI I PRIJEVOZ**

vl. Bulić Nevenko
telefon: (052) 580 449
GSM: 098 224 314

Glavani 10
52207 BARBAN

**TRGOVAČKI OBRT
HRBOKI**

TEL.: 580 604

4S

Barbanski glasnik

Fermal

Poduzeće za pogrebne usluge,
transport, trgovinu i cvjećarnu d.o.o.
vl. Mladen i Nedjeljka Filipović
Frkeči 48, Barban

tel./fax: 052/567-133, 567-477
gsm: 098 219-188,
gsm: 098 701-812
e-mail: fermal@inet.hr

domaća marka za tisak, grafičku pripremu i fotografiju

ŽELIZAR

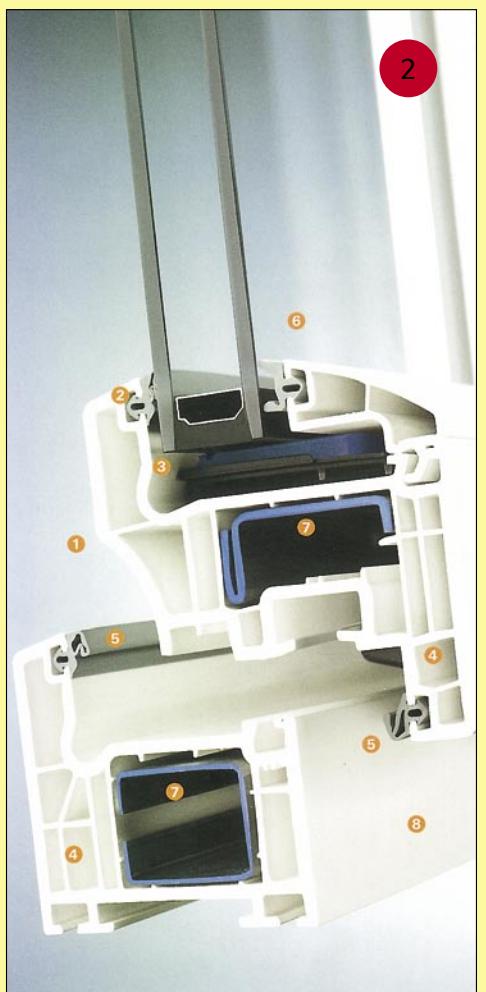

ŽELIZAR - specijalizirana radionica za proizvodnju inoks opreme

Želiski 1D - 52207 BARBAN, tel.: ++385(0)52 / 567 333, fax: ++385(0)52 / 567 273, gsm: ++385(0)98 224 404
e-mail: zelizar@inet.hr www.zelizar.hr

POGON DUBROVA

IZRADA I MONTAŽA PLASTIČNIH I ALUMINIJSKIH PROZORA, VRATA, OTKLOPNO KLIZNIH STIJENA IZ VISOKO KVALITETNIH 6 KOMORNIH PROFILA SCHÜCO CT 70 CAVA

1. NOVO: Grilje (žaluzine) pomične i fiksne sa mogućnostima izbacaja do 13 cm
2. Izrada i montaža termopan stakla
3. Aluminijski 3 komorni termički profili
4. Mreže za komarce
5. Rolete i roletne kutije

